

KOHTI YHTENÄISTÄ EUROMAKSUALUETTA – KOLMAS SEURANTARAPORTTI

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO	8
1 KOHTI YHTENÄISTÄ EUROMAKSUALUETTA VUONNA 2010: VÄLITAVOITTEITA JA TAVOITTEITA	9
1.1 Ajatus SEPAsta, jossa kaikki maksut ovat rinnastettavissa kotimaanmaksuihin	9
1.2 Tulosten arviointi	9
1.3 Jatkotoimenpiteet	10
2 YLEISEUROOPPALAISET MAKSUVÄLINEET	10
2.1 Tilisiirrot	10
2.2 Yleiseurooppalainen suoraveloitus (PEDD)	13
2.3 Kortit	14
2.4 Käteinen raha	17
3 YLEISEUROOPPALAISET STANDARDIT	17
3.1 Tavoitteita standardisoinnin alalla	17
3.2 Tulosten arviointi	18
3.3 Jatkotoimenpiteet	19
4 YLEISEUROOPPALAINEN PIENTEN MAKSUJEN VÄLITYSJÄRJESTELMÄ	20
4.1 Sovitut tavoitteet ja välitavoitteet	20
4.2 Tulosten arviointi	20
4.3 Jatkotoimenpiteet	21
5 HALLINNOINTI	22
5.1 Tavoitteita SEPA:n hallinnoinnin alalla	22
5.2 Tulosten arviointi	22
5.3 Jatkotoimenpiteet	23
6 KAIKKIA ASIANOSAISIA KOSKEVIA JATKOTOIMIA	24

6.1	Kuluttajat	24
6.2	Yritykset	25
6.3	Kauppiaat	25
6.4	Hallintoviranomaiset	26
6.5	Yhteisön lainsäätäjät	26
	EPC:N RAPORTISSA KUVATUT SEPAN TAVOITTEET	27
	SEPAN POTENTIAALISET HYÖDYT	29
	TIIVISTELMÄ EPC:N EKP:LLE LAATIMASTA NELJÄNNESTÄ SEPA- INDIKAATTOREITA KOSKEVASTA RAPORTISTA (30.9.2004)	34
	EPC:N ORGANISAATIO	36
	SEITSEMÄN STANDARDEJA KOSKEVAA YLEISSUOSITUSTA	37
	TIIVISTELMÄ EPC:N TEKEMISTÄ MERKITTÄVISTÄ PÄÄTÖKSISTÄ ASIAKIRJASSA ESIINTYVÄT LYHENTEET	40 52

Aiemmat julkaisut:

- *Improving cross-border retail payment services - The Eurosystem's view, syyskuu 1999*
- *Improving cross-border retail payment services - Progress report, syyskuu 2000*
- *Towards an integrated infrastructure for credit transfers in euro, marraskuu 2001*
- *Kohti yhtenäistä euromaksualuetta – (toinen) seurantaraportti, kesäkuu 2003*

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa selvitetään, miksi eurojärjestelmä on kiinnostunut yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) luomisesta ja miten SEPAn syntymistä edistetään. Siinä verrataan nykytilannetta SEPAn tavoitteisiin, kerrotaan mitä varsinkin Euroopan pankkisektori on jo saanut aikaan, millaisia odotuksia euroalueen kansalaisilla on ja mitä niiden täyttämiseksi on vielä tehtävä. Raportin pohjana on eurooppalaisten pankkien SEPA-projektille määrittelemä pitkän aikavälin lopputavoite: euroalueen kehittäminen täysin yhtenäiseksi maksualueeksi, jolla kaikki maksut ovat rinnastettavissa kotimaanmaksuihin.

SEPAn tavoitteet

Euroopan kansalaiset pääsevät nauttimaan aidosti yhtenäisestä maksualueesta sinä päivänä, kun maksut voi maksaa omalta tililtä minne tahansa euroalueella yhteisiä maksutapoja käyttäen yhtä kätevästi ja turvallisesti kuin nyt maiden sisällä. Asiakkaan kannalta pitäisi olla yhdentekevää, missä euroalueen maissa tai pankeissa tilit ovat. Eurojärjestelmän hahmottelemassa SEPAssa kaikki euroalueen maasta toiseen suoritettavat maksut olisivat kotimaisia maksuja ja ne kulkisivat turvallisesti ja tehokkaasti, niin kuin maiden sisäiset maksut nykyään kulkevat parhaissa kansallisissa maksujärjestelmissä.

Toukokuussa 2002 julkaistussa raportissa 42 eurooppalaista pankkia sekä eurooppalaiset luottalaitossektorin järjestöt ilmaisivat selkeästi, että niillä on samanlaiset tavoitteet. Ne haluavat kaikkien voivan maksaa maksunsa yhtenäisellä maksualueella yhtä helposti ja edullisesti kuin kotipaikkakunnallaan. Eurojärjestelmä suhtautui siis myönteisesti siihen, että pankit perustivat kesäkuussa 2002 European Payments Council -yhteistyöjärjestön (EPC) täyttämään niiden poliittisen sitoumuksen SEPAn luomisesta vuoteen 2010 mennessä.

Alkuvuodesta 2004 monet pankkien edustajat viestittivät eurojärjestelmälle, että SEPA-projektin ja sen tavoitteiden kannatus oli heikennyt. Kriittiset äänet vaativat, että SEPAn tavoite yhtenäisestä maksualueesta olisi arvioitava uudelleen siirtymäkustannusten vuoksi. Joissakin pankeissa haluttiin rajoittaa projekti kattamaan vain rajat ylittävät maksut, jolloin kotimaisia maksujärjestelmiä ei tarvitsisi vaihtaa yleiseurooppalaiseen järjestelmään. Eurojärjestelmä on valmis keskustelemaan ongelmista projektin toteutuksessa, mutta lopullisten tavoitteiden kohdalla ei voida tyytyä kompromisseihin. Maksujärjestelmien on taivuttava eurooppalaisten vaatimuksiin yhteisestä rahasta. Jos ilmenee, että EPC ei pysty tarjoamaan eurooppalaisille SEPAa, on löydettävä muita vaihtoehtoja. Jotta SEPASTA päästäisiin nauttimaan täysimääräisesti, EPC:n toivotaan vahvistavan sitoutumisensa SEPA-raporttiin ja esittävän vakuuttavan projektisuunnitelman, jonka välitavoitteet on valittu realistisesti.

Eurojärjestelmän käsityksen mukaan raportin tavoitteissa sanotaan, että SEPAn maksujenvälitysjärjestelmä pitäisi saada toimintavalmiiksi vuoden 2010 loppuun mennessä. On siis toivottavaa, että kansalaisten SEPA saataisiin aikaan jo tammikuussa 2008 siten, että yleiseurooppalaiset maksuvälineet tulisivat yritys- ja yksityisasiakkaiden käyttöön myös kotimaanmaksuissa.

Ensivaiheessa pankit voisivat siis tarjota asiakkailleen yleiseurooppalaisia maksuvälineitä, palveluja ja standardeja rinnakkain kansallisten palvelujen, standardien ja maksuvälineiden kanssa. Yleiseurooppalaisten palvelujen ansiosta asiakkaat voisivat suorittaa euromääräiset maksunsa sekä kotimaahan että muualle euroalueelle samassa muodossa ja samalta tililtä. Toisessa vaiheessa, kun kansalliset maksuvälineet, palvelut ja standardit olisivat vähitellen poistuneet käytöstä yleiseurooppalaisten rinnalta, kansalliset maksujenvälitysjärjestelmät joko purettaisiin tai ne muutettaisiin yleiseurooppalaisiksi.

On selvää, että SEPAn tavoitteiden määrittäminen on EPC:n tehtävä. Paikallisten erojen vuoksi projektin toteuttamisessa voi kuitenkin esiintyä vaihtelua eri maiden välillä. Eurojärjestelmä odottaa kansallisten pankkisektorien tukevan kansallista toteutusta muokkaamalla SEPAn yleiseurooppalaiset tavoitteet kansallisten siirtymäsuunnitelmien muotoon, jolloin pankit ja järjestelmien ylläpitäjät pystyvät mukauttamaan strategiansa ja ratkaisunsa ja siirtymään SEPAan vähitellen. Kansalliset keskuspankit auttavat tarvittaessa SEPAn tavoitteiden toteuttamisessa paikallistasolla. EPC:n on hyvä seurata kansallisten pankkisektorien osallistumista SEPAn luomiseen. Eurojärjestelmä aikoo seurata suunnitelmien etenemistä säännöllisesti.

Maksuvälineet

Asiakkaiden näkökulmasta SEPAn aikaansaaminen edellyttää käytännössä sitä, että erilaiset maksuvälineet muutetaan yleiseurooppalaisiksi. Esimerkiksi maiden sisäisten ja rajat ylittävien tilisiirtojen välillä on tällä hetkellä suuri ero. Haasteena on Credeuron muuttaminen siten, että nyt vain rajat ylittäviä enintään 12 500 euron suuruisia maksuja koskeva palvelu kehittyy tilisiirtojen peruspalveluksi, joka kattaa kaikki pienet euromääräiset maksut euroalueella. Credeuron lisäksi tarvitaan täydentävä palvelu, jolla välitetään maksuja saman päivän aikana (EPC:n käyttämä nimitys palvelusta on ”Priuro”), jotta saavutetaan vähintään sama palvelutaso kuin nykyään parhaiten toimivilla kansallisilla markkinoilla. Sen vuoksi eurojärjestelmä ehdottaa seuraavia kahta välivaihetta yleiseurooppalaisten standardien vakiinnuttamiseen kaikissa euromääräisissä tilisiirroissa euroalueella vuoteen 2010 mennessä.

Ensinnäkin eurojärjestelmä toivoisi, että Credeuro (ja sitä tukeva pankkien välinen kustannustenjakosopimus ICP) tulisivat pakollisiksi vähimmäisstandardeiksi 1.1.2006 mennessä sellaisissa euroalueen sisäisissä rajat ylittävissä pienissä maksuissa, joista säädetään rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista annetussa asetuksessa (2560/2001).

Toisekseen euroalueen kansalaisilla tulisi olla mahdollisuus käyttää Credeuroa tai Priuroa maiden sisäisissä tilisiirroissa 1.1.2008 alkaen.

Suoraveloitusta ei ole vielä edes olemassa yleiseurooppalaisella tasolla. Yleiseurooppalaisen suoraveloituksen (PEDD) tarjoamisessa EPC:n suurin haaste on projektin alkuvaiheessa tapahtuneiden viiveiden kiinniottaminen. Eurojärjestelmä kehottaaakin EPC:tä jatkamaan PEDD-projektia enempiä viivyttämättä, jotta PEDD olisi käytössä koko euroalueella vuoteen 2010 mennessä. Jotta kansalaisten

SEPA toteutuisi, eurojärjestelmä suosittaa, että PEDD otettaisiin käyttöön vaihtoehtoisena standardina asiakkaiden kaikissa euroalueen maiden sisäisissä suoraveloituksissa 1.1.2008 alkaen.

Korttien käyttö rajat ylittävissä maksuissa oli pitkälle kehittynyttä jo ennen euron käyttöönottoa. Markkinat ovat kuitenkin jakautuneet, sillä kansalliset ja kansainväliset korttiratkaisut on pidetty erillään. On siis vielä pitkä matka SEPAan, jossa kortteja voitaisiin käyttää pankkiautomaateissa ja liikkeissä kaikkialla euroalueella ilman, että kustannukset kohoaisivat kohtuuttomiksi tai vaihtelisivat kortin alkuperämaan mukaan. Korttiohjelmat on saatava yhteensopiviksi niin, että kortinhaltijat voivat halutessaan käyttää korttejaan samalla tavoin niin kotimaassaan kuin SEPAssakin hyvissä ajoin ennen vuoden 2010 takarajaa. Sekä kansallisten ja kansainvälisten korttiohjelmien on pystyttävä muuttumaan, jotta ne vastaisivat uuden, yhtenäisen maksualueen tarpeita. Lisäksi on petosten torjumiseksi tärkeää, että riittävän suuri osuus korteista ja automaateista muunnetaan EMV-standardin mukaisiksi 1.1.2005 mennessä (tuolloin Visa ja MasterCard muuttavat vastuujärjestelmänsä Euroopassa). EMV-standardi ja siihen kuuluvat PIN-koodit tai muut mahdolliset petostentorjuntakeinot on pyrittävä ottamaan käyttöön mahdollisimman pian ja yhdenmukaisella tavalla.

Standardit

Standardien vakiinnuttaminen tulee olemaan yksi SEPAn kulmakiviä. Eurojärjestelmä pitää erittäin tärkeänä sekä 1) standardien määrittelyn, hyväksymisen ja käyttöönoton toimivaa hallinnointia että 2) hyvin määriteltyä toimintaohjelmaa oikein valittuine välitavoitteineen. Standardit ovat avainasemassa, kun Euroopassa siirrytään täysin automaattiseen maksujen käsittelyyn (straight-through processing, STP). Siksi eurojärjestelmä pyytää EPC:tä saattamaan työnsä loppuun ja määrittelemään, hyväksymään ja ottamaan käyttöön täysin automaattisen maksujen käsittelyn edellyttämät standardit ja käytännöt. Tarjolla olevia standardeja ja käytäntöjä tulisi tarvittaessa tutkia ja yksinkertaistaa. EPC:tä pyydetään myös vahvistamaan yhteistyötään muiden asianosaisten ja asiakkaiden kanssa sen varmistamiseksi, että valitut standardit ja käytännöt toimivat hyvin koko liiketoimintaketjussa.

Tilisiirtojen kohdalla eurojärjestelmä pyytää EPC:tä ja kansallisia pankkisektoreita ottamaan käyttöön yhteiset tilitunnisteet (IBAN) kotimaisia maksuja, rajat ylittäviä maksuja ja suoraveloitusta varten. Eurojärjestelmä suosittaa lisäksi, että EPC määritteli ja ottaisi käyttöön uusia yhteisiä standardeja ja käytäntöjä, joiden avulla SEPAssa voitaisiin käsitellä tilisiirrot täysin automaattisesti. Tilisiirtojen elektronista maksutoimeksiantoa ja automaattista täsmäytystä varten tarvittaisiin oma standardi. Eurojärjestelmä odottaa, että vastaavia askeleita otettaisiin myös muiden maksuvälineiden kohdalla.

Eurojärjestelmä pyytää EPC:tä ja Euroopan pankkialan standardointikomiteaa (ECBS) vastaamaan tässä raportissa esitettyihin seitsemään korkean tason suositukseen standardien kehittämiseksi. Lisäksi standardisoinnissa on otettava huomioon SEPAn erityistarpeet. Siksi EPC:n tulisi toimia ECBS:n oppaana tässä työssä.

Maksujenvälitysjärjestelmä

Aiemmissa raporteissa eurojärjestelmä on tullut siihen tulokseen, että pankkisektorin valitsema yleiseurooppalaisten automaattisten selvitysyhteisöjen (PEACH) verkosto on realistinen tapa luoda tehokkaampi infrastruktuuri. Eurojärjestelmä siis pitää myönteisenä EPC:n päätöstä suosia yhteisesti valitun mallin mukaisia yleiseurooppalaisia automaattisia selvitysyhteisöjä. Toistaiseksi on kuitenkin olemassa vain yksi PEACH-palveluntarjoaja. Tämä kehitys ei siis ole riittänyt yhdistämään kansallisella tasolla tällä hetkellä toimivia hajanaisia järjestelmiä. Nykyisten järjestelmien muuntamisen nopeuttamiseksi ja skaalaetujen ja yhteistuotantoetujen tuoman paremman yleisen tehokkuuden saavuttamiseksi eurojärjestelmä suosittelee, että kansallisten SEPA-siirtymäsuunnitelmien kehittäminen varmistetaan ja SEPA saatetaan järjestelmätasolla valmiiksi vuoden 2010 loppuun mennessä. Seuraavan sukupolven kansallisiin järjestelmiin liittyvät päätökset olisi tehtävä yleiseurooppalaisesta näkökulmasta yhteensopivuuden varmistamiseksi SEPAn maksuvälineiden ja standardien sekä yleensä SEPA-infrastruktuurin kanssa.

Prosessin hallinnointi

Eurojärjestelmä on todennut aiemmissa raporteissa, että yhteistyö Euroopan pankkisektorilla on edennyt European Payments Councilin (EPC) perustamisen myötä. Pankit tarvitsevat paljon aikaa voidakseen määrittellä tarkoituksenmukaisesti SEPA-projektinsa hallinnolliset kysymykset. Lisäksi SEPAn parissa työskentelee nyt pankkeja 28 eri maasta, vaikka projekti koskee suoranaisesti tällä hetkellä vain 12:ta euromaata. Tämä saattaa vaarantaa tavoitteen SEPASTA vuonna 2010, sillä sitoutumisen aste voi olla erilainen euroalueella ja sen ulkopuolella. Kun otetaan huomioon, että SEPA on pääasiassa euroalueen projekti, myös sen hallinnon tulisi heijastaa eroa euroalueen ja EU:n/ETA:n välillä.

Yleisesti ottaen on osoitus hyvästä hallinnosta Euroopan pankkisektorilla, jos EPC pystyy saavuttamaan kaikki itselleen asettamansa välitavoitteet matkalla SEPAAan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tehokasta projektinhallintaa sekä yhteisten päätösten ohjattua täytäntöönpanoa.

Eurojärjestelmä kehottaaakin EPC:tä

- varmistamaan, että ensisijaisesti euroaluetta koskevat päätökset tehdään euroalueen pankkien kesken eivätkä euroalueen ulkopuoliset pankit pysty kumoamaan niitä liittoutumalla euroalueen pankkien vähemmistön kanssa
- varmistamaan, että EPC:n sihteeristöllä on käytettävissään projektin tehokkaan hallinnoinnin edellyttämät voimavarat
- viimeistelemään luvatusi ECBS:n sulauttaminen EPC:n hallintoon vuonna 2004.

Lisäksi eurojärjestelmä pyytää jokaisen euroalueen maan kansallista pankkisektoria

- esittämään vakuuttavan suunnitelman, jonka avulla EPC:n päätökset pystytään panemaan täytäntöön kansallisella tasolla kuuden kuukauden sisällä EPC:n päätöksenteosta
- esittämään vuoden 2005 kuluessa EPC:lle kansallisen siirtymäsuunnitelman, jonka avulla SEPA otetaan asteittain käyttöön vuoden 2010 loppuun mennessä.

Monien markkinaosapuolien mukaan SEPAA ei voida luoda puhtaasti vapaaehtois pohjalta. Eurojärjestelmä saattaa näiden markkinaosapuolten pyynnöstä tukea projektia antamalla EKP:n asetuksen, jos ja kun sellaisesta voisi olla apua. Näin (kansalaisten ja järjestelmätason) SEPAn toteuttaminen helpottuisi niissäkin maissa, joissa pankeilla olisi hankaluuksia yleiseurooppalaisten maksuvälineiden käyttöönotossa tai ne eivät saisi aikaan vakuuttavaa suunnitelmaa kansallisesta järjestelmästä SEPA-infrastruktuuriin siirtymistä varten.

Muut asianosaiset

Koska eurojärjestelmä on euroalueen keskuspankkijärjestelmänä, sen huomion keskipisteenä on pankkijärjestelmän toiminta SEPAn luomiseksi. Eurojärjestelmä ymmärtää kuitenkin myös muiden asianosaisten kuten yhteisön lainsäätäjien, hallitusten, kauppioiden, kuluttajien ja yritysten merkityksen. Niin yksityis- kuin yritysasiakkaidenkin hyväksi tehdyt parannukset edistävät koko yhteiskunnan hyvinvointia. Keskushallinto ja paikallisviranomaiset, jotka suorittavat ja vastaanottavat paljon maksuja, ovat merkittävässä asemassa kannustamassa muitakin käyttämään yleiseurooppalaisia standardeja. Niillä on mahdollisuus tehdä yleiseurooppalaiset standardit pakollisiksi joissakin maksutyypeissä. Eurojärjestelmä kannustaakin kaikkia asianosaisia osallistumaan aktiivisesti SEPAn toteuttamiseen. SEPAn aikaansaaminen edellyttää yhdenmukaisempaa lainsäädäntöä. Euroopan komissio luo parhaillaan maksupalvelualalle uutta säädösperustaa. On äärimmäisen tärkeää, että uusi säädösperusta on SEPAn tavoitteiden kanssa sopusoinnussa, että se on selkeä ja että kaikki jäsenvaltiot toimeenpanevat sen säädökset samalla tavoin.

JOHDANTO

Yhteisen rahan käyttöönotto 1999 ja eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto 1.1.2002 ovat synnyttäneet tilanteen, jossa pankeilla on mahdollisuus suureen edistysaskeleeseen. Ne voivat kehittää edelleen varsin hajanaisesta kansallisten pieniä maksuja välittävien järjestelmien verkostosta yhtenäisen euromaksualueen (SEPA). SEPAn tavoitteet ja sen tarjoamat hyödyt ovat selviä. Euroalueen syntyminen mahdollistaa nykyaikaisen, tehokkaan, luotettavan ja paremman pienten maksujen verkoston perustamisen nykyisen hajanaisen pienten maksujen infrastruktuurin tilalle. Uuteen verkostoon siirrytään monista hyvin erilaisista lähtökohdista. Projektissa on useita tekijöitä ja asianosaisia. Haasteen suuruuden vuoksi se edellyttää täydellistä muutosta tämänhetkiseen järjestelmään.

Joulukuussa 2001 Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto hyväksyivät asetuksen rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista¹. Asetuksen mukaan kotimaanmaksuista ja (vastaavista) rajat ylittävistä maksuista pankeissa perittävien palvelumaksujen on oltava samansuuruiset. Monet asiakkaat pitivät selvimpänä ristiriitana sitä, että rajat ylittävistä maksuista perittiin suurempia palvelumaksuja kuin kotimaanmaksuista.

Kesäkuussa 2002 Euroopan pankkisektori tarttui tähän haasteeseen perustettuaan European Payments Council -yhteistyöjärjestön (EPC) johtamaan asiaan liittyvää koordinaointia ja päätöksentekoa. EPC on asettanut itselleen joukon välitavoitteita SEPAn aikaansaamiseksi vuoden 2010 loppuun mennessä (ks. liite 1).² Euroopan pankkisektori on vienyt projektia selvästi eteenpäin, mutta sillä on myös ollut vaikeuksia strategiansa viimeistelyssä ja toimeenpanossa.

Maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen on yksi eurojärjestelmän tehtävistä, ja eurojärjestelmä on tehnyt tiivistä yhteistyötä pankkisektorin ja muiden asianosaisten kanssa auttaakseen niitä voittamaan SEPAn luomisessa kohdatut vaikeudet. EKP on julkaissut lisäksi säännöllisesti raportteja, joissa on analysoitu edistystä pienten maksujen välityksessä.

Tämän kolmannen seurantaraportin aiheina ovat SEPAn tavoitteet (luku 1), yleiseurooppalaiset maksuvälineet (luku 2), yleiseurooppalaiset standardit (luku 3), yleiseurooppalainen infrastruktuuri (luku 4) ja hallinto (luku 5). Kuudennessa ja viimeisessä luvussa pohditaan, miten muut asianomaiset voisivat tukea ja täydentää pankkisektorin tämänhetkisiä pyrkimyksiä.

Tämä raportti palvelee samaa tarkoitusta kuin aiemmatkin raportit, mutta tällä kertaa keskitytään enemmän asiakkaiden näkökulmaan. Niinpä jokaisen luvun alussa analysoidaan tavoitetta asiakkaiden näkökulmasta (osa 1), sen jälkeen verrataan tavoitetta nykytilanteeseen kuiluanalyysin avulla (osa 2) ja lopuksi esitetään ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi (osa 3).

¹ EY/2560/2001 edellyttää, että enintään 12 500 euron suuruisista rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista peritään pankeissa samansuuruisen palvelumaksu kuin (vastaavista) kotimaanmaksuista.

² Euroaluetta yhtenäisenä maksualueena hahmotteleva raportti ”Euroland – Our Single Payment Area”, toukokuu 2002. Lisätietoa löytyy osoitteesta www.europeanpaymentscouncil.org.

1 KOHTI YHTENÄISTÄ EUROMAKSUALUETTA VUONNA 2010: VÄLITAVOITTEITA JA TAVOITTEITA

1.1 Ajatus SEPasta, jossa kaikki maksut ovat rinnastettavissa kotimaanmaksuihin

Euroalueen kansalaisten näkökulmasta ajatus SEPasta kotimaanmaksualueena merkitsee yksityis- ja yritysasiakkaille mahdollisuutta suorittaa maksunsa kaikkialla euroalueen sisällä yhtä helposti ja edullisesti kuin kotipaikkakunnallaan. Asiakas voisi suorittaa kaikki maksunsa euroalueella samalta pankkitililtä / samalla kortilla turvallisesti ja tehokkaasti. Eurojärjestelmä ymmärsi, että tämä ajatus tulevaisuuden SEPasta oli liian monitahoinen toteutettavaksi yhdellä iskulla, joten muutoksen oli tapahduttava askel askeleelta.

Euroalueella on nykytilanteessa 12 erilaista kotimaanmaksualueita, ja rajat ylittävillä maksuilla on omat järjestelynsä. Näiden maksualueiden korvaamisen yhdellä yhteisellä kotimaanmaksualueeseen verrattavalla maksujärjestelyllä pitäisi edistää hyvinvointia huomattavasti. Esimerkit liitteessä 2 kuvaavat yritys- ja yksityisasiakkaille koituvia konkreettisia etuja. Kun SEPA on saatu aikaan ja se vastaa yritysten varainhankinnasta vastaavien yksiköiden vaatimuksia, kukin yritys tarvitsee vain yhden ainoan elektronisen yhteyden valitsemaansa pankkiin. Tämän yhteyden kautta yritys voi lähettää yhteistä standardia noudattavia maksumääräyksiä muihinkin käyttämiinsä pankkeihin ja saada niiltä yhteistä standardia noudattavia tiliotteita riippumatta siitä, missä päin euroaluetta pankit ovat.

SEPAN luominen euroalueelle edistää yhdentymisprosessia kaikkialla EU:ssa. Maat, joissa ei vielä ole otettu euroa käyttöön, saavat selkeää ohjausta sen suhteen, mitä niiltä odotetaan niiden liittyessä EMUun. SEPA-projekti siis tukee Lissabonin ohjelman tavoitteita³ (EU:sta maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin talous vuoteen 2010 mennessä).

EPC:n toukokuussa 2002 julkaisemassa raportissa 42 eurooppalaista pankkia, Euroopan pankkiyhdistys (Euro Banking Association, EBA) ja kolme eurooppalaista (luottolaitossektorin) järjestöä asettui tukemaan näkemystä, että kaikkien euroalueella suoritettavien maksujen tulisi olla kotimaanmaksuja, ja ne julistivat, että täydellinen siirtyminen SEPAan toteutuu vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämänhetkiset suhteellisen tehottomat järjestelyt maksujen välittämiseksi maasta toiseen jäivät siis historiaan, mistä hyötyvät eurooppalaiset kuluttajat, toimialat ja pankit. Sen vuoksi eurojärjestelmä tukee täysin EPC:n tavoitetta, että SEPasta tulee vuoteen 2010 mennessä maksualue, jolla kaikki maksut ovat rinnastettavissa kotimaanmaksuihin ja jonka palvelu- ja automaatiotaso vastaa vähintään tämän hetken parasta kansallista tasoa.

1.2 Tulosten arviointi

Jos euroalueen nykyistä pieniä maksuja välittävää järjestelmää arvioitaisiin yksittäisen maan maksujärjestelmänä, se todettaisiin valitettavan tehottomaksi. Vaikka joillakin alueilla maksujenvälitys hoidetaankin erittäin tehokkaasti, järjestelmä on kokonaisuutena hyvin hajanainen eikä yhteisiä

³ Lissabonin ohjelmassa puhutaan erityisesti rahoitusmarkkinoiden yhdentymisestä ja rahoitussektorin jatkuvan keskittymisen helpottamisesta erityisen tärkeinä tehtävinä, jotka edellyttävät täydellistä, yhdenmukaista toteutusta ja tehokasta täytäntöönpanoa.

standardeja ole. Vaikka saavutukset yleiseurooppalaisten tilisiirtojen alalla ovat jo kouriintuntuvia, eurojärjestelmä on huolissaan EPC:n tavoitteiden toteutuksessa ilmenevistä huomattavista viiveistä varsinkin standardoinnissa ja yleiseurooppalaisen suoraveloituksen (PEDD) alalla.

1.3 Jatkotoimenpiteet

On syntymässä vaarallinen vaikutelma, että SEPA-projektilla ei ole pankkisektorilla riittävän laajaa kannatusta eikä siihen ole kunnolla sitouduttu, ja sen tähden **eurojärjestelmä odottaa EPC:n vahvistavan sitoutumisensa toukokuun 2002 SEPA-raporttiin ja päivittävän sitä vakuuttavalla projektisuunnitelmalla, jossa ilmoitetaan realistiset välitavoitteet.**

Eurojärjestelmän käsityksen mukaan raportin tavoitteissa sanotaan, että SEPAn maksujenvälitysjärjestelmä pitäisi saada toimintavalmiiksi vuoden 2010 loppuun mennessä. On siis toivottavaa, että **kansalaisten SEPA valmistuisi jo tammikuussa 2008 sitä kautta, että yleiseurooppalaiset maksuvälineet tulisivat yritys- ja yksityisasiakkaiden käyttöön myös kotimaanmaksuissa.**

Eurojärjestelmä seuraa kehitystä säännöllisesti. Seuranta helpottaa se, että EPC toimittaa EKP:lle neljännesvuosittaisia tilanneraportteja edistyksistä eri aloilla (raportit ”SEPA-indikaattoreista”). Eurojärjestelmän saamista neljännesvuosittaisissa raporteissa SEPA-indikaattoreista on keskitytty tilisiirtoihin, mutta niissä on käsitelty jonkin verran myös kortteja ja käteistä rahaa. Tämän seurantaraportin pohjana ovat syyskuun loppuun 2004 mennessä saadut tiedot (ks. liite 3). EPC aikoo parantaa raportointiaan vähitellen yhteistyössä eurojärjestelmän kanssa sitä mukaa kuin projektin laajuus ja tärkeimmät välitavoitteet selkiytyvät. SEPA-indikaattoriraportit ovat toisin sanottuna väline, jonka avulla kartoitetaan asteittaista siirtymistä yleiseurooppalaisiin standardeihin, liiketoiminnan käytäntöihin, infrastruktuuriin ja maksuvälineisiin vuoteen 2010 asti.

Koska SEPAn käytännön toteutus tapahtuu kansallisella tasolla, **eurojärjestelmä odottaa euroalueen kansallisten pankkisektorien laativan yleiseurooppalaisten SEPA-tavoitteiden pohjalta omat kansalliset siirtymäsuunnitelmansa.** Näin pankit ja muut asianosaiset voisivat suunnitella, miten ne osallistuvat SEPAn valmisteluun. Kansalliset keskuspankit auttavat tarvittaessa SEPAn tavoitteiden toteuttamisessa paikallistasolla. Eurojärjestelmä seuraa EPC:n avustuksella kansallisten pankkisektorien etenemistä kohti SEPAA.

2 YLEISEUROOPPALAISET MAKSUVÄLINEET

2.1 Tilisiirrot

Pankkien asiakkaiden ja eurojärjestelmän yhtenäiseen euromaksualueeseen kohdistuvat odotukset sekä asetus rajat ylittävistä maksuista ovat luoneet pankeille paineita kehittää rajat ylittävien tilisiirtojen välitystä tehokkaammaksi. Marraskuussa 2002 EPC hyväksyi käyttöön Credeuron, yksinkertaisille yleiseurooppalaisille pankista pankkiin suoritettaville tilisiirroille luodun standardin, joka takaa pankkien asiakkaille samat palvelumaksut kuin kotimaan tilisiirroissa ja enintään kolmen päivän käsittelyajan.

Euroopan pankkisektori on saavuttanut huomattavaa edistystä rajat ylittävien euromääräisten tilisiirtojen alalla. Todelliseen SEPAan, jossa rajat ovat poistuneet, on kuitenkin vielä pitkä matka.

2.1.1 Perinteiset tilisiirrot (Credeuro)

Tavoitteet

Asiakkailla on hyvin selkeät odotukset tilisiirtojen suhteen SEPAssa (esimerkkejä liitteessä 2). Yritysassiakkaat halusivat yhteisen standardin elektronisia maksutoimeksiantoja varten, jotta ne voisivat lähettää kaikki maksunsa samassa muodossa samassa tiedostossa riippumatta siitä, missä päin euroaluetta maksun saaja on. Lisäksi yritysasiakkaat odottavat voivansa vastaanottaa kaikki niille tulevat maksut samassa muodossa yhtenä tiedostona maksujen alkuperämaista riippumatta, mikä mahdollistaisi automaattisen täsmäytyksen. Palvelutaso on tällä hetkellä eri euroalueen maissa hyvin erilainen, ja tavoitteeksi on tietenkin otettava tehokkaimman kansallisen käytännön mukainen taso. Jokaisen asiakkaan tulee voida tuntea, että muutos on parempaan suuntaan, tai ainakin saada nauttia jatkossakin yhtä hyvästä palvelusta kuin nykyään.

Tulosten arviointi

Toisessa seurantaraportissaan eurojärjestelmä pyysi, että EPC:n julkaisisi neljännesvuosittain luettelon pankeista, joissa Credeuro on käytössä. Eurojärjestelmä pyysi EPC:tä myös ilmoittamaan, miten suuressa osassa Credeuroa käyttävien pankkien käsittelemistä tilisiirroista standardia noudatetaan. Osuus ilmaistaan prosentteina maksujen määrästä.

SEPA-indikaattoreita koskevasta raportista 30.9.2004 ilmenee, että Credeuroa käyttävät pankit ovat enemmistönä 13 maan markkinoilla. Credeuroa käyttävien pankkien suuri määrä osoittaa, että yleiseurooppalaiset standardit hyväksytään laajalti ja että niiden eduista ollaan tietoisia.

Vaikka suuri osa pankeista onkin ottanut Credeuron käyttöön, se ei välttämättä tarkoita sitä, että myös asiakkaat olisivat tietoisia Credeurosta ja käyttäisivät sitä. Pankit päättävät, mitä palveluja ne markkinoivat ja tarjoavat asiakkailleen. EPC ei toistaiseksi ole pystynyt antamaan tietoa siitä, kuinka suuri osa kaikista rajat ylittävistä maksuista on Credeuro-tilisiirtoja, sillä rajat ylittävien maksujen kokonaismäärästä ei ole tietoa. Sen vuoksi EPC on luvannut suorittaa otantatutkimuksen eniten rajat ylittäviä maksuja käsittelevien maksunvälittäjien keskuudessa. EPC:n mukaan tutkimus voitaisiin suorittaa ennen vuoden 2004 loppua. Otantatutkimuksen tulosten pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, tarvittaisiinko Credeuron tuomiseksi asiakkaiden tietoisuuteen erillinen kampanja.

EPC hyväksyi huhtikuussa 2003 Credeuron tueksi pankkien välisen maksusopimuksen (Interbank Convention on Payments, ICP), jolla yhdenmukaistetaan pankkien välisiä veloituskäytäntöjä rajat ylittävissä tilisiirroissa. Sopimus koskee perusmuotoisia täysin automaattisesti käsiteltäviä rajat ylittäviä maksuja, jotka kuuluvat rajat ylittävistä maksuista annetun asetuksen piiriin. Vakioveloitustapa on tällöin SHARE, jossa maksun suorittaja maksaa lähettäjäpankin kulut ja maksun saaja maksaa

vastaanottajapankin kulut. Rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista annetun EY-asetuksen (2560/2001) vuoksi sekä maksajalta että maksun saajalta perittävien palvelumaksujen tulee olla samansuuruiset kuin vastaavissa kansallisissa tilisiirroissa. Sopimuksessa todetaan myös, että välittäjäpankit eivät saa enää vähentää omia kulujaan maksumääräyksessä ilmoitetusta summasta vaan niiden on käytettävä pankkien välisiä veloituskäytäntöjä. Neljässä maassa (Saksassa, Ranskassa, Alankomaissa ja Ruotsissa) ICP-sopimus on otettu huomioon kansallisen pankkisektorin sopimuksissa. Muissa maissa ICP-sopimusta noudattavia pankkeja on suunnilleen saman verran kuin Credeuroa käyttäviä pankkeja.

Euroalueen kansalaisten näkökulmasta EPC ei kuitenkaan toistaiseksi ole saanut aikaan huomattavaa edistystä: kansalaiset odottavat, että kaikki tilisiirrot euroalueella olisivat rinnastettavissa kotimaanmaksuihin, eli kansalliset järjestelmät, standardit ja käytännöt on korvattava yleiseurooppalaisilla. Credeuro-standardi on käytössä vasta rajat ylittävissä maksuissa, ja eri maiden kansalliset käytännöt ja standardit poikkeavat edelleenkin selvästi toisistaan.

Jatkotoimenpiteet

Eurojärjestelmä kannustaa EPC:tä tarkastamaan säännöllisesti Credeuro-tilisiirtojen osuuden kaikista rajat ylittävistä tilisiirroista. Näin oltaisiin paremmin selvillä siitä, miten paljon Credeuroa todella käytetään muihin maksuvaihtoehtoihin verrattuna. Koska asiakkaiden valintamahdollisuudet rajoittuvat usein oman pankin tarjoamiin palveluihin, on tärkeää että pankit paitsi käyttävät Credeuroa myös tarjoavat sitä aktiivisesti asiakkailleen.

Eurojärjestelmä haluaisi kaikkien euroalueen pankkien noudattavan myös ICP-sopimusta. Parasta olisi, että sopimus otettaisiin huomioon kansallisten pankkisektorien sopimuksissa. Toinen mahdollisuus olisi, että pankit ryhtyisivät noudattamaan sopimusta omaehtoisesti. Jos tarpeeksi monet pankit ryhtyvät noudattamaan sopimusta, rajat ylittävistä euromääräisistä tilisiirroista perittävät palvelumaksut selkeytyisivät. Tavoitteena on, että rajat ylittävissä euromääräisissä maksuissa ensisijaiseksi veloitustavaksi tulisi järjestely, jossa **taattaisiin, että maksumääräyksessä ilmoitettu summa toimitetaan maksun saajalle kokonaisuudessaan.** Maksun saajalta voitaisiin periä palvelumaksuja ainoastaan, jos myös kotimaanmaksujen vastaanottajilta perittäisiin palvelumaksuja.

Suurin haaste on kuitenkin Credeuron kehittäminen yleiseurooppalaiseksi tilisiirtopalveluksi, jota käytettäisiin kaikissa pienissä kotimaanmaksuissa viimeistään vuonna 2010. Jotta Credeuro pystyisi kilpailemaan olemassa olevien kansallisten tilisiirtojen kanssa, maksut on voitava saada perille arvopäivänä. Siksi eurojärjestelmän mielestä on tärkeää, että EPC todella täydentää Credeuroa palvelulla, jossa maksut toimitetaan saman päivän aikana (Prieuro). Varmistaakseen kansalaisten SEPAn onnistumisen eurojärjestelmä ehdottaa seuraavia kahta välivaihetta yleiseurooppalaisten standardien vakiinnuttamiseksi kaikissa kotimaisissa tilisiirroissa euroalueella vuoteen 2010 mennessä.

Ensinnäkin eurojärjestelmä suosittaa, että Credeuro (ja sitä tukeva pankkien välinen kustannustenjakosopimus ICP) tulisivat pakollisiksi vähimmäisstandardeiksi 1.1.2006 mennessä

sellaisissa euroalueen sisäisissä rajat ylittävissä pienissä⁴ maksuissa, joista säädetään rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista annetussa asetuksessa (2560/2001). Tukeakseen hanketta eurojärjestelmä on päättänyt, että eurojärjestelmän kansallisilla keskuspankeilla on 1.4.2005 alkaen tarjolla Credeuro ja ICP kiireettömille pienille maksuille niissä harvoissa tapauksissa, kun ne välittävät pieniä maksuja.

Toisekseen euroalueen kansalaisilla tulisi olla mahdollisuus käyttää Credeuroa tai Prieuroa maiden sisäisissä tilisiirroissa 1.1.2008 alkaen.

2.1.2 Innovatiiviset maksut (elektroniset ja matkapuhelimen välityksellä suoritettavat maksut)

EPC:n työryhmä, joka käsittelee elektronisia maksuja ja matkapuhelimella maksamista, on kokoontunut säännöllisesti helmikuusta 2003 alkaen. EKP:n ja Euroopan pankkialan standardointikomitean edustajat ovat olleet läsnä tarkkailijoina. Työryhmän tehtävänä on analysoida elektronisten ja matkapuhelimella suoritettavien maksujen markkinoita ja kehittää yleiseurooppalaista suunnitelmaa siitä, miten pankit voisivat toimia tällä alalla. Tähänastinen toiminta on ollut lähinnä tiedonkeruuta, alan määrittelyä sekä liiketoimintamallien hahmottelua. Työryhmän jäsenillä on kuitenkin edelleen toisistaan eriäviä näkemyksiä siitä, kuinka kysytyjä elektroniset maksupalvelut tulevaisuudessa ovat. Vaikka pankkisektorilla on edetty hitaasti kansallisten ja yleiseurooppalaisten elektronisten ja matkapuhelimella suoritettavien maksujen suhteen, pankkialan ulkopuoliset kilpailijat ovat kehittäneet uusia suosittuja maksutapoja sitäkin aktiivisemmin.⁵ Kilpailijoiden menestys riippuu kuitenkin osaltaan niiden liittymistä ja yhteistyöstä pankkisektorin kanssa. **Eurojärjestelmä kannustaa markkinaosapuolia niin pankkisektorilla kuin sen ulkopuolellakin aloittamaan rakentavan vuoropuhelun yleiseurooppalaisten standardien edistämiseksi elektronisten ja matkapuhelimen välityksellä suoritettavien maksujen alalla.**

2.2 Yleiseurooppalainen suoraveloitus (PEDD)

Tavoitteet ja välitavoitteet

Yleiseurooppalaisesta suoraveloituksesta (PEDD) olisi paljon hyötyä eri maissa toimiville yritysasiakkaille, mutta se merkitsisi huomattavaa parannusta myös sellaisten kansalaisten kannalta, jotka esimerkiksi ostavat palveluja useammasta euroalueen maasta (ks. esimerkit 2 ja 3 liitteessä 2). Usein tämä on pääasiallinen syy pitää tilejä eri maissa.

⁴ Tällä hetkellä enintään 12 500 euron suuruiset maksut.

⁵ EKPJ tarkkailee kehitystä innovatiivisten maksutapojen alalla toimien muutoksen edistäjänä. Vuodesta 2003 alkaen EKP on vastannut Internetissä olevan tiedonvaihtostruktuurin, electronic Payment System Observatoryn (ePSO), toiminnasta (ks. www.e-pso.info). EKPJ on käynnistänyt kyselytutkimuksen sellaisten palveluntarjoajien keskuudessa, jotka tarjoavat innovatiivisia ratkaisuja myyjän ja asiakkaan tai yksittäisten kuluttajien välisiä elektronisia ja matkapuhelimella suoritettavia maksuja varten. Kyselytutkimuksen tulokset paljastavat, että elektronisia maksutapoja on tarjolla huomattava määrä, mutta vain harvat niistä ovat pankkien luomia ja vielä harvemmissa pyritään yleiseurooppalaiseen kattavuuteen.

Eurojärjestelmä on kannustanut EPC:tä kiinnittämään paljon huomiota suoraveloitukseen, sillä suoraveloitus on yksi tärkeimpiä maksuvälineitä euroalueella. Hyvin toimiva suoraveloitus on myös välttämätön yleiseurooppalaisten automaattisten selvitysyhteisöjen kannattavuuden kannalta, sillä se toisi niiden käsiteltäväksi riittävän suuren määrän maksuja. EPC oli ilmaissut aikomuksen hahmotella suoraveloitushjelman 1.7.2003, ja sen loppupäätelmissä todetaan, että SEPAn kannalta olisi parasta käynnistää kokonaan uusi PEDD-ohjelma sen sijaan, että yritettäisiin yhdenmukaistaa olemassa olevia kansallisia suoraveloituspalveluja. EPC totesi raportissaan pyrkivänsä siihen, että ensimmäiset PEDD-maksut käsitellään 1.7.2005 mennessä ja että vuoden 2010 loppuun mennessä kaikki suoraveloitukset käsitellään yleiseurooppalaisina suoraveloituksina.

Tulosten arviointi

EPC viimeisteli yleiseurooppalaisen suoraveloituksen määritelmänsä kesäkuussa 2004 (ks. päätökset liitteessä 6) eli vuoden aikataulusta jäljessä. Vaikeudet yleiseurooppalaisesta suoraveloitustavasta sopimisessa johtuivat siitä, että neuvottelijat olivat eri mieltä vaihtojärjestelmässä perittävistä maksuista ja turvallisuusvaatimuksista. EPC on lisäksi ilmoittanut, että yleiseurooppalaisen suoraveloituksen yksityiskohtien vahvistamiseen menee vielä kokonainen vuosi – vuoden 2005 puoleen väliin. Näin ollen ensimmäiset maksut päästään käsittelemään vasta vuoden 2006 lopussa.

Jatkotoimenpiteet

Eurojärjestelmä suhtautuu myönteisesti siihen, että EPC on viimein päässyt sopimukseen yleiseurooppalaisen suoraveloituksen periaatteista. Eurojärjestelmä kuitenkin myös painottaa sitä, että tästedes PEDD-projektin on edettävä viiveettä. Varmistaakseen kansalaisten SEPAn **eurojärjestelmä suosittaa, että EPC ja kansalliset pankkisektorit tarjoaisivat suoraveloitusta maksutavaksi euromääräisissä kotimaanmaksuissa 1.1.2008 alkaen.** Tämä olisi tärkeä välitavoite tiellä yleiseurooppalaisen suoraveloituksen mahdollistamiseen kaikkialla Euroopassa vuoteen 2010 mennessä. Eurojärjestelmä on valmis avustamaan pankkisektoria yleiseurooppalaisen suoraveloituksen kehittämisessä esimerkiksi tarjoamalla lainopillista ja teknistä tukea, jotta tässä tärkeässä työssä voidaan edetä.

2.3 Kortit

Tavoitteet

Parhaiten toimiva maksuväline rajat ylittävissä maksuissa EU:n sisällä ovat perinteisesti olleet kortit. Kotimaanmaksujen ja euroalueen sisäisten korttimaksujen ehdot eivät kuitenkaan ole samat. Tällä on merkitystä kaikille asianosaisille (kortinhaltijoille, korttimaksupisteille, korttien liikkeeseenlaskijoille, maksutapahtumien vastaanottajille ja välittäjille sekä prosessointipalveluille). Palvelumaksuissa ja tehokkuudessa on kuitenkin eroja kotimaan maksujen ja rajat ylittävien maksujen välillä, mikä ei ole

SEPan ajatuksen mukaista. Erot johtuvat siitä, että infrastruktuuri ei ole yhtenäinen vaan se muodostuu useista kansallisista markkinoista. Kansalliset standardit, säännöt, menettelyt, käytännöt ja prosessointipalvelut ovat edelleen vallitsevina. Kortinhaltijan näkökulmasta SEPan tavoitteet ovat selvät: korttia pitäisi voida käyttää missä tahansa euroalueella yhtä tehokkaasti kuin kotipaikkakunnallakin. Muutos edellyttää kansallisten ja kansainvälisten korttiohjelmien sopeuttamista.

Tulosten arviointi

EPC:n yleiskokous käsitteli SEPAa täysistunnonaan maaliskuussa 2003 ja hyväksyi kahdeksan suositusta, jotka koskevat korttiohjelmiä (ks. liite 6). Suosituksissa käsitellään muun muassa petostentorjuntaa, yhtenäistä hinnoittelua SEPAssa sekä korttiohjelmien sääntöjen ja käytäntöjen muuttamista SEPan edistämiseksi. EPC:n aikataulun mukaan nämä kahdeksan suositusta tulisi toteuttaa viimeistään 1.1.2006 mennessä.

Jatkotoimenpiteet

Korttimaksujen suosio on kasvanut ja kasvaa odotettavasti myös SEPan myötä, sillä korteilla maksaminen on helppoa ja tehokasta. Eurojärjestelmä pitää kortteja erittäin tärkeänä maksuvälineenä, ja 25.3.2004 se järjesti maksukortteja käsittelevän tapahtuman (EKP:n *Payment Cards Roundtable*), jossa päätöksentekijät ja markkinaosapuolet keskustelivat maksukorttien merkityksestä SEPAssa.

Lisäksi eurojärjestelmä ja pankkisektori kehittävät parhaillaan tilastotietojen keräämis- ja jakoprosessia, jonka avulla saadaan yleiskuva korttimarkkinoiden kehityksestä SEPAssa.

Asetuksen EY 2560/2001 mukaan pankit eivät enää saa periä erisuuruisia palvelumaksuja kotimaanmaksuista ja rajat ylittävistä maksuista, mutta vielä on poistettava monia esteitä, ennen kuin asiakkaat voivat käyttää maksukorttejaan kaikissa euroalueen maissa yhtä helposti kuin kotipaikkakunnallaan. Kotimaanmaksuja ja rajat ylittäviä maksuja tulisi kohdella täysin samalla tavalla, jotta SEPA toteutuisi. Parhaimmillaan suuressa osassa markkinoita näin olisikin jo hyvissä ajoin ennen vuotta 2010, ainakin jos kortinhaltija osaisi pyytää samaa kohtelua. Sama kohtelu tulee ulottaa palvelumaksuihin, PIN-koodin tai allekirjoituksen käyttöön sekä korttien hyväksyntään korttimaksupisteissä kaikkialla Euroopassa. Kortteihin sekä korttimaksujen käsittelyyn ja selvitykseen kohdistuvaa luottamusta heikentävien petosten määrä tulisi myös pudottaa kaikkialla samalle tasolle.

SEPan tavoitteiden saavuttamiseksi korttisektorin on parannettava korttiohjelmien keskinäistä toimivuutta. Kortinhaltijoiden pitäisi voida käyttää korttejaan euroalueella, vaikka maksajan ja maksunsaajan pankit sijaitsisivat eri maissa.

Tämän mahdollistamiseksi saattaa olla tarpeen luoda jonkinlainen eurooppalainen yhteiskäyttötunnus, jonka avulla voidaan tunnistaa SEPA-standardien mukaiset kortit, joilla suoritettavat maksut voidaan prosessoida SEPan käytäntöjen mukaan.

Kansainväliset korttiohjelmat toimivat jo pitkälti siltana maiden välillä. Ne eivät kuitenkaan tee eroa euroalueen sisäisten ja euroalueen ulkopuolisten maksujen välillä, eli vaihtojärjestelmässä perittävät maksut ovat suhteellisen korkeita ja siksi pankit perivät korttimaksupisteiltä korkeampia palvelumaksuja rajat ylittävistä maksutapahtumista. Tämä ei ole SEPAn ajatuksen mukaista.

EPC voi luoda SEPAn korteille kahdella tavalla, jotka täydentävät toisiaan. Toisaalta EPC voisi määrittellä yhteistyössä kansallisten (ja kansainvälisten) korttiohjelmien kanssa standardit, joiden avulla korttiohjelmat saadaan toimimaan yhteen euroalueella. Toisaalta EPC voisi neuvotella kansainvälisten korttiohjelmien kanssa siitä, miten voitaisiin varmistaa, ettei euroalueella noudatettava veloituskäytäntö tee eroa kotimaisten ja rajat ylittävien maksutapahtumien välillä. Eurojärjestelmä neuvoo EPC:tä toimimaan molemmilla saroilla.

EPC:n päätösten on oltava sopusoinnussa korttiohjelmien päätöksentekoelementtien tekemien päätösten kanssa, jotta SEPA korteille voidaan saada aikaan.

Kiireellisimmän toimenpiteitä edellyttää petosten ehkäiseminen ja torjunta. Petokset ovat euroalueella selvästi yleisempiä rajat ylittävissä maksuissa kuin kotimaisissa maksuissa. Petostentorjunta-aloitteiden tulisi kuitenkin helpottaa SEPAn luomista eikä luoda sille esteitä. Siirtyminen rahakortteihin, jotka yleensä noudattavat EuropayMastercardVisa-standardia (EMV) on suuri askel kohti petosten ehkäisemistä. EPC:n 30.9.2004 antama SEPA-indikaattoreita koskeva raportti osoittaa kuitenkin, että useimmissa maissa on vielä pitkä matka siihen, että kaikki kortit, liikkeiden korttimaksupäätteet ja pankkiautomaatit ovat EMV-yhteensopivia. Yhtenä suurena huolenaiheena on se, että EMV:n toimeenpanoa ei ole yhdenmukaistettu SEPA-alueella, mikä asettaa rajoituksia keskinäiselle toimivuudelle. Tämä saattaa olla esteenä korttien EU:n laajuiselle toimivuudelle ja hidastaa edistystä kohti yhtenäistä korttienkäyttötapaa euroalueella. EMV vähentää petoksia ainoastaan, jos huomattava osa korttijärjestelmästä (pankkisektori) ja liikkeiden korttimaksupäätteistä (maksupaikat) siirtyy noudattamaan standardia. Visa ja Mastercard muuttavat vastuujärjestelmänsä Euroopassa 1.1.2005. Uudessa vastuujärjestelmässä vastuu väärennöspetoksista rajat ylittävissä maksutapahtumissa on sillä osapuolella, jonka kortti tai korttimaksupäätte ei ole EMV-standardin mukainen, jos toinen osapuolista noudattaa EMV-standardia. Eurojärjestelmä haluaakin korostaa, että on **tärkeää, että riittävän suuri osa korteista ja korttimaksupäätteistä on siihen mennessä muunnettu EMV-standardin mukaisiksi. EMV-standardin edellyttämät PIN-koodit ja muut mahdolliset petostentorjuntakeinot on pyrittävä ottamaan käyttöön yhdenmukaisesti** mahdollisimman pian, ja tilapäisratkaisusta on pyrittävä vähitellen eroon. Muihin petostyyppeihin (esimerkiksi maksutapahtumiin, joissa itse korttia ei esitetä) on myös kiinnitettävä huomiota, sillä tapausten odotetaan lisääntyvän korttien väärentämisen vaikeuduttua.

Lisäksi EPC arvioi parhaillaan mahdollisuutta luoda eurooppalainen petostentorjuntatietokanta, jonne koottaisiin tietoa kaikilta korttiohjelmilta ja operaattoreilta. Toisessa seurantaraportissaan eurojärjestelmä totesi petosten olevan suuri huolenaihe kuluttajille, kauppiaille ja palveluntarjoajille. Eurojärjestelmä pitää myönteisenä työtä petosten ehkäisemiseksi. Eurojärjestelmä on tarvittaessa valmis auttamaan EPC:tä petostentorjuntatietokannan toteutuksessa.

2.4 Käteinen raha

Euroalueen kansalaisilla on 1.1.2002 alkaen ollut käteisrahan SEPA eli samat setelit ja kolikot käytössä, joskin tarjontapuolella on vielä tehtävä työtä. Eurojärjestelmä on pyrkinyt määrittelemään yleiset periaatteet ja tavoitteet, jotka koskevat sen roolia rahahuollossa. EKP:n neuvosto on monessa yhteydessä korostanut tasapuolisen toimintaympäristön tärkeyttä kansallisten keskuspankkien rahahuollon kannalta. Reilua kilpailuympäristöä on jo pyritty luomaan useilla perustavanlaatuisilla toimilla.

Lisäksi pankkisektori ja muut kaupalliset osapuolet (kuten arvokuljetusyritykset) ovat toistuvasti pyytäneet eurojärjestelmää luomaan tasapuolisen toimintaympäristön rahahuollolle, kuten EPC:n päätöksessä 10.12.2003 (ks. liite 6) korostettiin. Näin yksityishenkilöt ja yritykset pääsisivät helpommin nauttimaan talous- ja rahaliiton (EMU) sekä yleensä SEPAn tuomista eduista.

Koska eurojärjestelmällä on tärkeä rooli rahahuollossa, sen tehtävä olisi luoda jatkuvuutta ja vakautta, joka helpottaisi muiden asianosaisten (kuten pankkien ja arvokuljetusyritysten) suunnittelua. Eurojärjestelmä on tätä tarkoitusta varten ollut yhteydessä EPC:n käteistyöryhmän ja muiden sidosryhmien kanssa. Tapaamisissa on keskusteltu tehokkaammasta järjestelmästä käteisen saatavuuden varmistamiseksi sekä luottolaitoksille ja muille rahaa ammattimaisesti käsitteleville laitoksille suunnatusta toimintamallista väärennösten havaitsemista ja seteleiden laatuun perustuvaa lajittelua varten.

3 YLEISEUROOPPALAISET STANDARDIT

3.1 Tavoitteita standardisoinnin alalla

Tärkein syy palvelujen erilaisuuteen rajat ylittävien ja kotimaisten pienten maksujen välillä on se, että sovittuja yleiseurooppalaisia standardeja ei noudateta eikä maksujen käsittelyä ole automatisoitu riittävästi. Eurojärjestelmä on kiinnittänyt ongelmaan huomiota jo monen vuoden ajan, ja nyttemmin sen on havainnut myös Euroopan pankkisektori. Vuoden 2002 toukokuussa Euroopan pankkisektori lupasi kehittää yhteiset yleiseurooppalaiset standardit, säännöt ja käytännöt maksutoimeksiannoille 1.7.2003 mennessä ja ottaa ne sitten käyttöön. Ne mahdollistaisivat pankeille kaikkialla Euroopassa palvelu- ja automaatiotason, joka vastaisi vähintään parasta kansallista tasoa. Pankkisektori lupasi myös määritellä joukon uusia standardeja, sääntöjä ja käytäntöjä, joiden avulla voidaan tarjota arvoa lisääviä tai paikallisia automaattisia maksunvälityspalveluja. Näiden palveluiden käyttöönottoaikataulu luvattiin määritellä 31.12.2004 mennessä.

Toisessa seurantaraportissaan (kesäkuussa 2003) eurojärjestelmä kiinnitti huomiota siihen, että edellä mainitut sitoumukset olivat kannustava askel kohti SEPAn kehittämisessä tehokkaaksi kotimaanmaksualueeksi tarvittavien standardien määrittelyä, käyttöönottoa ja hallinnointia. Samasta näkökulmasta eurojärjestelmä korosti sitä, että standardoidut viestimuodot ja pankin ja asiakkaan tunnistamisessa käytettävät koodit, joiden avulla kaikki maksut voidaan maksaa täysin automaattisesti, ovat tärkeänä edellytyksenä tehokkaalle pankkienväliselle infrastruktuurille. Lisäksi eurojärjestelmä painotti vahvojen yhteistyösuhteiden merkitystä standardien luomisessa: ensinnäkin yhteistyösuhteiden EPC:n ja ECBS:n välillä ja toisekseen yhteistyösuhteiden näiden ryhmien ja muiden kansainvälisten

standardointielinten (SWIFT, ISO ym.) välillä. Se painotti myös vakuuttavan suunnitelman tärkeyttä yleiseurooppalaisia standardeja koskevien EPC:n päätösten täytäntöönpanossa.

3.2 Tulosten arviointi

SEPAa varten tarvittavien standardien määrittelyä, käyttöönottoa ja hallinnointia on viety eteenpäin. Eurojärjestelmä on tietoinen siitä, että tämä on projektin kenties haastavin alue, sillä siihen liittyy monenlaisia tekijöitä ja projektin osapuolilla on vahvoja kannustimia olla viemättä kehitystä eteenpäin ja pitäytyä toimivissa kansallisissa, paikallisissa tai peräti omissa vaihtoehtoissaan.

Standardien määrittelyssä on edetty niin, että joukko standardeja on jo täysin määritelty ja niistä on laadittu asiakirjat, erityisesti **tilisiirtojen** alueella. Eurojärjestelmä huomioi myös EPC:n päätöksen rajat ylittävissä euromääräisissä tilisiirroissa noudatettavista muutosäännöistä. Tämäkin on askel kohti maksujen käsittelyn muuttamista täysin automaattiseksi.

Yleiseurooppalaisen suoraveloituksen kehittämisessä, **standardien määrittely mukaan lukien, on edetty paljon heikommin.** Sen vuoksi EPC:n tavoite luoda **automaattisen maksujen käsittelyn** mahdollistavat uudet standardit, säännöt ja käytännöt sekä ajoittaa toteutusvaiheet suoritettaviksi 31.12.2004 mennessä, ei ole enää realistinen.

Eurojärjestelmä havaitsee vakavia puutteita sovittujen standardien **käyttöönotossa ja hallinnoinnissa.** Euroopan pankkisektori on selvillä puutteista. Hallintorakenteesta ei vielä ole päästy lopulliseen yhteisymmärrykseen. Varsinkin ECBS:n ja EPC:n toimintarakennetta ja niiden keskinäisiä suhteita olisi täsmennettävä ja hiottava, jotta standardien määrittelyssä ja käyttöönotossa⁶ voitaisiin edetä nopeammin.

Sovittujen standardien käyttöönotossa on edelleen ongelmia. Yksi esimerkki on IBAN. Se on toki asiakkaiden käytettävissä (ks. liite 3). Tämä ei kuitenkaan vielä tarkoita, että IBANia käytettäisiin laajalti maksuja maksettaessa. Kaikkien, myös muiden asianosaisten kuin pankkien, on tehtävä lisää työtä, jotta pankkisektori voi edetä kohti yleisesti käytettyä yleiseurooppalaista tilintunnistusta.

Täysin automaattisen maksujen käsittelyn alueella yritysasiakkaat eivät vielä pysty antamaan maksumääräyksiä kaikkialla euroalueella samassa elektronisessa muodossa, sillä ECBS:n elektronista tilisiirtolomaketta ei ole vielä otettu mukaan automaattisia maksujen käsittelypalveluja (kuten esimerkiksi elektronista laskutusta, elektronisia maksuja ja maksutietojen välitystä) koskevien SEPA-suunnitelmien määrittelyyn. Täysin automaattista maksujen käsittelyä tukevan e-PI:n ansiosta maksun saaja voi tallettaa kaikki tarpeelliset maksutiedot sähköiseen hakemistoon, josta maksun lähettäjä voi siirtää tarvittavat tiedot sähköisesti lähettäjäpankille. Eurojärjestelmän näkökulmasta SEPA vaatisi ehdottomasti yhden yhteisen standardin automaattista maksutoimeksiantoa ja maksutietojen täsmäytystä varten (mm. standardiviite).

⁶ Käytännössä 1) liiketaloudellisten perusteiden arviointi ja mittakaavan määrittäminen, 2) standardin kehittäminen ja suunnittelu ja 3) standardin toteutus.

3.3 Jatkotoimenpiteet

Standardien määrittelyssä on tehty huomattavasti työtä. Myös niiden **käyttöönnotossa ja tehokkaan hallinnoinnin varmistamisessa** on edistytty. Kehitys on lupaavaa, mutta tehtävää on vielä paljon. Eurojärjestelmän odotuksia standardien hallinnoinnin suhteen käsitellään enemmän osassa 5. Lisäksi eurojärjestelmä on analysoinut tarkasti standardisointiprosessia ja laatinut joukon yleissuosituksia (ks. liite 5). Eurojärjestelmä ja EPC ovat avanneet keskustelun näistä suosituksista. Lisäksi EKP järjestää tarvittaessa työpajoja edistääkseen vuoropuhelua pankkisektorin kanssa ja keskustellakseen SEPAan liittyvistä standardeista ja käytännöistä, jos pankkisektori ei ole jostakin asiasta yksimielinen. Ensimmäinen työpaja, jossa aiheena oli e-PI, järjestettiin kesäkuussa 2004. Pankkisektorin pitäisi määrittellä selvästi yleiseurooppalaiset peruspalvelut ja lisäarvopalvelut. EPC:n raportissa hahmotellulla tiellä SEPAan tarvitaan yksityiskohtainen toimintasuunnitelma, jossa määrittellään välitavoitteet ja palvelujen käyttöönottoaikataulu. Suunnitelmassa tulisi soveltaa samaa lähestymistapaa kuin raportissakin eli määrittellä selkeät lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin välitavoitteet. Sitä tulisi päivittää tarpeen mukaan, jotta työn kulloinenkin vaihe voitaisiin ottaa huomioon, mahdollisesti yhdessä muiden asianosaisten kanssa. On tärkeää, että standardien suunnittelu istuu pankkisektorin yleiseen strategiseen toimintasuunnitelmaan. Suunnittelussa on otettava huomioon tarpeet (SEPA:n näkökulmasta, ei välttämättä vain rajat ylittävien maksujen näkökulmasta) ja standardien sovittaminen osaksi yleisesti hyväksyttävää liiketoimintamallia.

Tilisiirrot ja yleiseurooppalainen suoraveloitus vievät muutosta kohti SEPAa eniten eteenpäin, ja Credeuron ja PEDD-standardien käyttö olisi tehtävä pakolliseksi maksujen käsittelyssä pankkien välillä (eli jokaisen euroalueen pankin olisi pystyttävä käsittelemään niiden keskeisiä tietoaineistoja). Toimintasuunnitelmaan ehdotetaan seuraavia neljää kohtaa:

- IBAN⁷ tulisi ottaa SEPAssa käyttöön pankkisektorin yhteisesti hyväksyttynä standardina sekä kotimaisissa että rajat ylittävissä tilisiirroissa ja suoraveloituksissa. Pankkisektoria pyydetään kehittämään suunnitelma, jonka avulla päästään lähemmäs tätä tavoitetta kotimaisissa ja rajat ylittävissä maksutapahtumissa, ja muokkaamaan suunnitelman pohjalta **EPC:n päätös IBANin käyttöönnotosta**.
- **Tilisiirtojen täysin automaattisessa käsittelyssä noudatettavat standardit ja käytännöt tulisi määrittellä ja vahvistaa SEPAa varten.** Pankkisektoria pyydetään viimeistelemään standardien ja käytäntöjen määrittelytyö ja määrittelemään myös yksi yhteinen standardi elektronisia maksutoimeksiantoja ja automatisoitua täsmäytystä varten. Lisäksi EPC:n pitäisi kehittää suunnitelma, jonka avulla päästään lähemmäs tavoitteita, ja muokata suunnitelman pohjalta **EPC:n päätös yhteisestä täysin automaattisesta tilisiirrosta SEPAa varten**.
- Yleiseurooppalaisia standardeja ja käytäntöjä voitaisiin myös pyrkiä yksinkertaistamaan, jotta pankkien ja asiakkaiden olisi helpompi käyttää niitä. EPC voisi kenties harkita esimerkiksi

⁷ ECBS:n versio, joka on tiukempi kuin ISO mutta kuitenkin sen mukainen. Versioita ollaan sovittamassa yhteen.

suunnitelmaa, jossa asiakkaiden ei pitkällä aikavälillä enää tarvitsisi käyttää BIC:iä (IBANin lisäksi) ja jossa veloitustapoja yksinkertaistettaisiin edelleen.

- Samanlaisia toimia tulisi kehittää myös muiden maksuvälineiden kohdalla.

4 YLEISEUROOPPALAINEN PIENTEN MAKSUJEN VÄLITYSJÄRJESTELMÄ

4.1 Sovitut tavoitteet ja välitavoitteet

Pankkien välinen maksu- ja selvitysinfrastruktuuri euromääräisten pienten maksujen välityksessä on tällä hetkellä epäyhtenäinen, ja siinä kaivattaisiin koko Euroopassa toimivia tehokkaita järjestelmiä. Kiinteät kustannukset ovat tällä toimialalla korkeat, ja nykyinen järjestely vaikuttaa varsin tehottomalta. Eurojärjestelmän toisessa seurantaraportissa pidettiin myönteisenä sitä, että EPC oli hyväksynyt mallin eurooppalaista pienten maksujen infrastruktuuria varten (pan-European automated clearinghouse, PEACH). Sikäli kuin palvelutaso kotimaanmaksuissa ei heikkene, mallin hyväksymistä voidaan pitää myönteisenä kehityksenä. Sen käyttöönotto saattaa lisätä kilpailua, edistää euromaksuvälineiden ja pienten euromääräisten maksujen infrastruktuurin vakiintumista ja mahdollistaa käsittelykustannusten pienenemisen kaikkien maksujen kohdalla. PEACH-mallin hyväksymisen yhteydessä määriteltiin kaksi merkittävää välitappia tiellä sen käyttöönottoon. Ensimmäinen välitavoite oli, että ensimmäinen PEACHia käyttävä palveluntarjoaja aloittaisi tilisiirtojen käsittelyn vuoden 2003 puoleenväliin mennessä. Toinen välitavoite oli uusien innovaatioiden käyttöönotto, jossa ensimmäinen askel oli ensimmäisten yleiseurooppalaisten suoraveloitusten käsittely.

Eurojärjestelmän määritelmän mukaan PEACH voi olla todella yleiseurooppalainen vain, jos kaikki euroalueen ja EU:n pankit ovat sen piirissä. Sen vuoksi eurojärjestelmä pyysi (toisessa seurantaraportissaan) EPC:tä varmistamaan, että vuoden 2003 loppuun mennessä kaikki EU:n pankit (ennen EU:n laajentumista) olisivat PEACHin piirissä. Lisäksi eurojärjestelmä antoi tukensa EPC:n päätökselle, että uusien EU:n jäsenvaltioiden pankkien tulisi olla järjestelmän piirissä vuoden 2004 loppuun mennessä. Eurojärjestelmä myös pyysi EPC:tä vahvistamaan pyrkivänsä siihen, että kotimaiset maksutapahtumat siirretään käsiteltäviksi PEACHin välityksellä. Tämä kannustaisi yhdistämään yleiseurooppalaisella tasolla toimivia infrastruktuureja vuoteen 2010 mennessä.

4.2 Tulosten arviointi

Eurojärjestelmä toteaa tyytyväisenä, että ensimmäinen PEACH-palveluntarjoaja, STEP2-järjestelmää käyttävä EBA:n selvitysyhteisö, on aloittanut toiminnan suunnitelman mukaisesti. Myös sataprosenttisen tavoitettavuuden tavoite saavutettiin vuoden 2003 loppuun mennessä lähes täysin (paitsi Irlannissa, jossa ei vielä ole tilisiirtojen vastaanottovalmiutta). EBA on ollut aktiivisesti yhteydessä uusien jäsenmaiden pankkisektoreihin saadakseen aikaan ratkaisuja ennen vuoden 2004 loppua. Vielä ei ole selvää, saavutetaanko tämä tavoite täysin, varsinkin kun otetaan huomioon, miten nopeasti näiden maiden

piti tulla järjestelmän piiriin liittyttyään EU:hun toukokuussa 2004.⁸ Joissakin tapauksissa hyvän pitkän aikavälin ratkaisun voi realistisesti odottaa olevan toiminnassa vasta vuoden 2005 alussa. Eurojärjestelmä on tyytyväinen myös siihen, että EPC on tehnyt joukon päätöksiä, jotka yhdessä PEACHin vaikutusta koskevan asiakirjan kanssa selventävät PEACHin käsitettä (ks. liite 6).

Toistaiseksi kuitenkin STEP 2:ta käyttävä EBAn selvitysyhteisö on ainoa PEACH-operaattori. Eurojärjestelmä pitäisi myönteisenä uusien PEACH-palveluntarjoajien ilmaantumista, sillä se loisi tarvittavaa kilpailua. EBA on lisäksi todennut, että sen on voitava tarjota asiakkailleen kaikkia palveluja, jotta se pystyisi kilpailemaan nykyisten järjestelmien kanssa ja sen välitettäväksi tulisi merkittävä määrä myös kotimaanmaksuja. Jotta PEACH-palveluntarjoajat voisivat kilpailla kotimaanmaksuista, niiden on voitava tarjota tilisiirtojen lisäksi laajempi valikoima palveluita (esim. suoraveloitus). EBA onkin ryhtynyt analysoimaan suoraveloitustapahtumien käsittelyä, sillä suoraveloitus on tärkeä maksuväline maiden sisällä.

On syytä muistaa, että tilisiirtojenkaan kohdalla nykyisten vaatimusten mukainen palvelutaso (arvo enintään 12 500 euroa, kaikki tiedot asiakkaille, selkeä tehtävänjako, maksu perillä kolmessa päivässä ym.) ei vastaa riittävästi kotimaanmaksuissa tarjolla olevaa palvelutasoa. Tässä vaiheessa hyvin pieni osa kotimaisista maksuista on siirtynyt ainoaan olemassa olevaan PEACHiin.

4.3 Jatkotoimenpiteet

On selvää, että euroalueen pankit hyötyvät viime kädessä pienten maksujen infrastruktuurin yhtenäistämisestä, jos lopullisena tavoitteena on alentaa kustannuksia ja lisätä tehokkuutta niin, että se on ainakin tämän hetken parhaiden kansallisten järjestelmien tasolla. Tähän prosessiin sisältyy kuitenkin sopeutumiseriskejä ja -kustannuksia, joita yksityisellä sektorilla ei haluttaisi hyväksyä.

TARGET on hyvä esimerkki onnistuneesta markkinainfrastruktuurin yhtenäistämisestä, mutta siinä eurojärjestelmä otti harteilleen sopeutumiserismit ja -kustannukset. Tällä kertaa eurojärjestelmä ja pankit ovat jo sopineet, että yksityisen sektorin on etsittävä omat ratkaisunsa SEPAA varten.

Nyt kun PEACHin käsite on EPC:n tasolla määritelty, siirtymisestä kohti yhtenäisempää järjestelmää vastaa kansallinen pankkisektori. Eurojärjestelmän käsityksen mukaan PEACH-järjestelmän kanssa yhteensopiva yleiseurooppalainen infrastruktuuri on tarkoitus saada aikaan vuoteen 2010 mennessä, kuten EPC:n raportissa todettiin. Seuraavana askeleena EPC:n tulisi täsmentää PEACH-arvioinnissa noudatettavaa menettelyä. On odotettavissa, että vuosina 2004–2010 kaikki pieniä maksuja välittävät maksujärjestelmät joutuvat tekemään uusia investointeja. **Eurojärjestelmä odottaa, että pankit, jotka ovat nykyisessä järjestelmässä sekä käyttäjiä että osakkaita, toteuttavat SEPAn nyt, kun aika on kypsä. Valittavana on joko vanhan järjestelmän lakkauttaminen ja siirtyminen uuteen infrastruktuuriin tai hyviksi havaittujen, tehokkaiden kansallisten järjestelyjen muuntaminen PEACH-yhteensopivaksi.**

⁸ Niissä yhdessätoista valtiossa, joihin ei vielä toimiteta tilisiirtoja, oli 15.9.2004 yhteensä 67 epäsuorasti STEP2:een osallistuvaa pankkia. Osallistujia on Irlannissa 6, Virossa 3, Liettuassa 4, Slovakiassa 8, Kyproksella 6, Unkarissa 7, Maltalla 5, Sloveniassa 5, Tšekissä 8, Latviassa 9 ja Puolassa 6.

5 HALLINNOINTI

5.1 Tavoitteita SEPAn hallinnoinnin alalla

Edellisessä seurantaraportissaan kesäkuussa 2003 eurojärjestelmä suhtautui myönteisesti siihen, että eurooppalaiset pankit olivat vastanneet tarpeeseen lisätä yleiseurooppalaista yhteistyötä pankkien välillä perustamalla EPC:n. Samalla eurojärjestelmä korosti, että EPC:n toimivuus arvioitaisiin lopulta niiden tulosten perusteella, jotka se on sitoutunut saavuttamaan. Eurojärjestelmä painotti tarvetta selventää päätöksentekoprosesseja ja sitä, miten EPC:n päätökset on tarkoitus toteuttaa. Lisäksi työryhmän rakennetta oli uudistettava, erityisesti standardien parissa tehtävän työn tehostamiseksi.

Eurojärjestelmä ei ole asettanut muodollisia kriteerejä SEPA-projektin hallinnoinnin arviointia varten. Hallinnointia voidaan pitää tehokkaana, jos EPC saavuttaa välitavoitteensa aikataulun mukaisesti, pystyy saamaan aikaan kansalaisten SEPAn vuonna 2008 ennen SEPAn täysimääräistä toteutusta vuonna 2010 ja ottaa koko ajan tasapuolisesti eri asianosaisten edut huomioon. Hyvä projektinhallinta tarkoittaa sitä, että EPC:n raportissa esitetyt SEPAn yleistavoitteet muunnetaan konkreettisiksi aikarajoiksi ja välitavoitteiksi, jotka saavutetaan säännönmukaisesti ja jatkuvasti. Eurojärjestelmä on painottanut hyvän hallinnon tarpeellisuutta erityisesti standardien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Siinä pankkien on tehtävä paljon yhteistyötä keskenään ja standardien parissa työskentelee monia tahoja, joiden työtä on koordinoitava tehokkaasti. SEPAn tehokas hallinnointi tarkoittaa myös sitä, että pystytään määrittelemään sisäisesti yhtenäinen ja tehokas strategia EPC:n yleiseurooppalaisia maksuvälineitä, standardeja ja käytäntöjä koskevien päätösten toteuttamiseksi.

5.2 Tulosten arviointi

EPC on viime kesän jälkeen saanut paljon aikaan yleiseurooppalaisen tason hallintorakenteen vakiinnuttamisessa. Sillä on nyt toimintaperiaatteet ja uusi rakenne (ks. liite 4) kesäkuusta 2004 alkaen. Tämä on merkittävä askel eteenpäin.

Uuden rakenteen myötä EPC:stä on tullut Belgian lain alainen oikeushenkilö, jolla on omat voimavarat ja henkilöstö. EPC:n päätöksentekoelin on yleiskokouksen täysistunto, ja koordinoiva komitea tarkastaa, ovatko esitykset tarpeeksi pitkälle kehitettyjä, että ne voi esittää täysistunnolle. Maksuvälineisiin keskittyviä työryhmiä on neljä (korteille, käteiselle, suoraveloitukselle ja tilisiirroille). Niitä tukee kaksi tukiryhmää (lakiasioista sekä toiminnan infrastruktuurien teknologiasta ja standardeista (OITS) vastaavat ryhmät). Lisäksi on muodostettu nimityksistä ja hallinnosta vastaava komitea (NGC), joka toimii täysistunnon neuvonantajana, valvoo rakenteita ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia. EPC pyrkii myös vahvempaan asemaan standardien luomisessa ryhtymällä päättäväksi elimeksi ECBS:n liittyessä siihen. ECBS:n liittymiselle EPC:n rakenteeseen ei ole vielä päätetty aikataulua eikä yksityiskohtia ole lyöty lukkoon. Tämä prosessi on vielä käynnissä. Eurojärjestelmää mietityttää sidosryhmien sitoutuminen standardoinnin hallintokysymyksen ratkaisemiseen. Lisäksi EPC ottaa parhailiaan näiden maiden pankkeja mukaan elimiinsä, jotta uusien jäsenmaiden pankkien olisi helpompi päästä sisään SEPA-projektiin.

Eurojärjestelmä pitää uutta hallintorakennetta myönteisenä. Sen ansiosta projektin tavoitteet selkiytyvät. Parannetusta ja hyväksytystä rakenteesta hyötynee erityisesti standardointityö. Eurojärjestelmän on vielä liian varhaista ryhtyä arvioimaan, miten EPC:n uusi rakenne tulee toimimaan.

On kuitenkin otettava huomioon, että euroalueen pankkien äänen paino EPC:n täysistunnossa on enintään 59 %. EPC:n toimintaperiaatteissa päätöslauselmien hyväksyminen edellyttää kahden kolmasosan enemmistöä. On siis olemassa riski, että euroalueen pankit häviäisivät äänestyksessä huolimatta siitä, että projektin ydin on tärkeämpi euroalueen kuin muiden EU-maiden kannalta. SEPAn aikaansaaminen vuoteen 2010 mennessä on tällä hetkellä ensisijaisen tärkeää 12 maalle. Kun EPC:ssä voi olla edustettuna jopa 28 maata, on täysin mahdollista, että sitoutuminen euroaluetta koskevien tavoitteiden saavuttamiseen heikkenee. Esimerkiksi pyrkimys tehdä IBAN pakolliseksi euroalueella ei saisi kaatua euroalueen ulkopuolisten pankkisektorien vastustukseen.

Lisäksi eurojärjestelmä katsoo, että EPC:n uudessa rakenteessa tulisi osoittaa riittävät resurssit **SEPAn ammattimaiseen projektinhallintaan**, joka tähän mennessä on jäänyt riittämättömäksi ainakin standardien ja yleiseurooppalaisen suoraveloituksen parissa tehdyn työn kohdalla. Siinä mielessä sihteeristölle varattavia resursseja olisi harkittava tarkoin. **Tärkein avoin kysymys**, jota EPC:n toimintaperiaatteissa ei selvitetä riittävästi, on se, **miten EPC aikoo toimeenpanna kaikkia EU:n pankkeja koskevat päätöksensä ja valvoa niiden toimeenpanoa**. EPC:n toimintaperiaatteissa kansalliset pankkiyhteisöt mainitaan vain ohimennen.⁹ Koska EPC:n päätökset eivät toistaiseksi ole muodollisesti sitovia kansallisella tasolla, on tärkeää miettiä, miten EPC:n ja kansallisten pankkisektorien ja pankkialan järjestöjen välille voidaan muodostaa yhteys. EPC on itsekin todennut, että kansallisten pankkialan järjestöjen osallistuminen prosessiin on ratkaisevan tärkeää.

5.3 Jatkotoimenpiteet

EPC:n strategiakokouksessa 6–8.9.2004 ja EPC:n täysistunnossa 6.10.2004 saavutettujen tulosten jälkeen EPC pohtii nyt, miten yleiseurooppalaisten tilisiirtojen, suoraveloituksen ja (pankki)korttien tueksi tarvittavat järjestelyt, standardit, säännöt ja käytännöt saadaan aikaan. EPC kuitenkin jättää kansallisten pankkisektorien vastuulle näiden järjestelyjen toteutuksen ja sen jälkeisen infrastruktuurien yhtenäistämisen (infrastruktuurien SEPA vuoteen 2010 mennessä). Eurojärjestelmä ymmärtää, että tällä hetkellä tärkein odotettavissa oleva saavutus EPC:ltä on yleiseurooppalaisten maksuvälineiden määrittelmä, ja se on saatava valmiiksi seuraavien kahden vuoden kuluessa helpottamaan eurojärjestelmän tavoitteen, kansalaisten SEPAn, saavuttamista vuoteen 2008 mennessä. Sitä seuraavasta toimeenpanovaiheesta vastaavat kansalliset pankkisektorit yhteistyössä kansallisten keskuspankkiensa kanssa. Jotta toimeenpano olisi mahdollisimman tehokasta ja yhdenmukaista, EPC seuraa kansallista edistymistä tarkasti. Pankkien SEPA-projektinhallinnan parantamiseksi **eurojärjestelmä pyytää EPC:tä**

⁹ ”kansallisten pankkisektoreiden tulee erityisesti edistää paikallisella tasolla EPC:n vision ja tehtävän toteutumista, ...huolehtia asianmukaisesti EPC:n päätösten toimeenpanosta ja seurannasta.”

- **varmistamaan, että ensisijaisesti euroaluetta koskevia päätöksiä eivät voi tehdä euroalueen ulkopuolisten pankkien yhteenliittymät yhdessä euroalueen pankkien vähemmistön kanssa**
- **varmistamaan, että EPC:n sihteeristöllä on riittävät voimavarat ammattimaiseen projektinhallintaan yleiseurooppalaisten maksuvälineiden kehittämiseksi.** Tässä suhteessa eurojärjestelmä pitäisi myönteisenä myös sitä, että EPC liittäisi SEPA-indikaattoreita koskevaan neljännesvuosiraporttiinsa EKP:lle myös työryhmien välitavoitteet.
- **varmistamaan, että ECBS liitetään EPC:n hallintoon ennen vuoden 2004 loppua.**

Lisäksi eurojärjestelmä pyytää jokaisen euroalueen maan kansallista pankkisektoria

- **esittämään vakuuttavan suunnitelman, jonka avulla EPC:n päätökset pystytään panemaan täytäntöön kansallisella tasolla kuuden kuukauden sisällä EPC:n päätöksenteosta**
- **esittämään vuoden 2005 kuluessa EPC:lle kansallisen siirtymäsuunnitelman, jonka avulla SEPA otetaan asteittain käyttöön vuoden 2010 loppuun mennessä.**

6 KAIKKIA ASIANOSAISIA KOSKEVIA JATKOTOIMIA

Yhteisten yleiseurooppalaisten maksutapojen edut saavutetaan vain, jos riittävä määrä asianosaisia käyttää niitä. Siksi on tärkeää tiedottaa maksujärjestelmien käyttäjille näiden palvelujen eduista ja mahdollisesta lisäarvosta ja luoda siten laaja kysyntä yleiseurooppalaisille maksupalveluille.

6.1 Kuluttajat

Pankkien on mietittävä, miten ne haluavat tiedottaa asiakkailleen suuresta pitkäaikaisesta siirtymäprojektista, joka on käynnissä koko toimialalla. Asiakkaiden on saatava tietoa muutoksista menettelyissä ja palveluissa. On parasta, että näistä asioista tiedottaa pankkisektori, koska sillä on läheisin suhde asiakkaisiin ja eniten tietoa tarjoamista palveluista. Prosessia voidaan pitää myös hyvänä tilaisuutena kertoa asiakkaille euron mukanaan tuomasta laajemmasta verkottumisesta talous- ja rahoitusallalla ja siihen sisältyvistä mahdollisuuksista.

Toisessa seurantaraportissaan eurojärjestelmä mainitsi, miten hyödyllistä olisi, jos asiakasjärjestöt muodostaisivat elimen, joka seuraisi maksumääräyksistä perittäviä hintoja ja veloitusperiaatteita pankeissa ja julkaisisi havaintonsa. Seurantaelin voisi lisätä avoimuutta huomattavasti ja tehostaa siten pankkien välistä kilpailua. Vaikka rajat ylittäviä euromääräisiä maksuja koskevassa asetuksessa vaaditaankin, ettei kotimaanmaksuista ja vastaavista ulkomaisista maksuista peritä eri hintaa, seurantaelinä tarvitaan edelleen. Useat Euroopan komission hintatutkimukset ovat osoittaneet, että perittävässä hinnoissa ja veloitusperiaatteissa on huomattavia eroja niin yksittäisten pankkien kuin eri jäsenvaltioidenkin välillä. Sen jälkeen kun rajat ylittäviä euromääräisiä maksuja koskeva asetus tuli voimaan heinäkuussa 2003, EKP ja kansalliset keskuspankit ovat saaneet joukon asiakasvalituksia pankkien veloitusperiaatteista rajat ylittävissä tilisiirroissa. Osa valituksista osoittaa, että kaikki pankit eivät vielä noudata asetusta oikeaoppisesti. Seurantaelin parantaisi huomattavasti pankkien vertailtavuutta asiakkaan kannalta. Parhaiten tällaisia seurantaelimiä pystyisivät luultavasti muodostamaan ja

hallinnoimaan kuluttajajärjestöt. Kansallisella tasolla ne voisivat koota tarvittavat tiedot, jotka syötettäisiin koko euroalueen kattavaan tietokantaan. Tietokanta olisi yleisön käytettävissä, ja sitä ylläpidettäisiin yhteisesti sovitulla tavalla.

6.2 Yritykset

Liike-elämän merkitystä SEPAn kehittämisessä ja toteutuksessa ei pidä aliarvioida. Maksupalveluja käyttävät kaikkien alojen yritykset, ja ne hyötyisivät standardoidummasta ja avoimemmasta rakenteesta. Kansainvälisen kaupan lisääntyminen ja yritysten haaraliikkeiden leviäminen useisiin maihin aiheuttavat sen, että tehokkaita ja sujuvia rajat ylittäviä euromaksupalveluja tarvitaan (ks. myös liite 2).

Toukokuussa 2003 EKP järjesti kokouksen EPC:n ja yritysten varainhankinnasta vastaavien yksiköiden järjestön (Euro Association of Corporate Treasurers, EACT)¹⁰ kanssa. Kokouksessa pyrittiin parempaan käsitykseen siitä, mitä yritysten varainhallinnassa odotetaan SEPAlta. EACT:n keskeinen sanoma oli, että kaikkien asianosaisten on omaksuttava yhteiset standardit ja otettava käyttöön täysin automaattinen maksujenvälitys tehokkuuden lisäämiseksi ja kustannusten vähentämiseksi. Tämänhetkisestä tilanteesta, jossa kansalliset standardit ja maksutietovaatimukset poikkeavat toisistaan, on päästävä pois niin pian kuin mahdollista. EACT muistutti myös, että kehitystä on tällä alalla toistaiseksi vienyttä eteenpäin lähinnä pankkiala eivätkä maksu- ja pankkipalvelujen käyttäjät ole juuri olleet mukana. Tämä saattaa olla yhtenä syynä siihen, että pankit eivät vielä ole pystyneet vastaamaan yritysasiakkaiden toivomuksiin yhteisestä standardista elektronisille maksutoimeksiannoille, joiden avulla asiakkaat voisivat helposti hoitaa maksuliikennettä eri pankkien välillä. Pankkialan ja EACT:n ensimmäinen yhteinen kokous on alku säännölliselle tietojenvaihdolle, josta kaikki osapuolet hyötyisivät.

6.3 Kauppiat

Kauppiat ovat korttimaksupisteiden edustajina tärkeässä asemassa tehokkaan ja turvallisen SEPAn luomisessa, kun ajatellaan kansainvälisten korttien hyväksymistä maksuvälineinä ja korttimaksupäätteiden muuntamista EMV-standardin mukaisiksi.

Se, että kansainvälisiä kortteja on monissa maissa vaikea käyttää, on este SEPAlle, sillä se rajoittaa Euroopan kansalaisten kortinkäyttöä ja rajoittaa kilpailua kansallisten ja kansainvälisten korttiohjelmien välillä. Ongelman ydin on se, että rajat ylittävistä maksutapahtumista peritään suhteellisen korkeita maksuja vaihtojärjestelmässä. Korttien laajempi kansainvälinen hyväksyntä on hyvin tärkeää SEPAn edistymisen kannalta ja se edellyttää vaihtojärjestelmässä perittävien maksujen eron poistamista kotimaisten ja euroalueella suoritettavien maksujen väliltä.

Kun korttimaksupäätteitä muunnetaan EMV-standardin mukaisiksi, korttimaksupisteiden yhteistyö on välttämätöntä, sillä petokset siirtyvät niihin korttimaksupisteisiin, joissa EMV-standardia ei noudateta. EMV-standardi vähentää petoksia merkittävästi vasta, kun riittävän suuri osa markkinoista noudattaa sitä.

¹⁰ EACT edustaa yli 3 500:aa varainhallinnasta vastaavaa henkilöä ja rahoitusalan ammattilaista kymmenestä euroalueen maasta (www.eact-group.com).

Lisäksi korttimaksupisteiden olisi osallistuttava vaihtoehtoisten ratkaisujen (kuten magneettinauhan ja allekirjoituksen käyttö joissakin tilanteissa) asteittaiseen poistamiseen käytöstä, sillä ne voisivat heikentää EMV-standardin myönteistä vaikutusta.

6.4 Hallintoviranomaiset

Hallintoviranomaiset ovat tärkeitä toimijoita rahoitusallalla niin suunnittelijoina kuin maksutapahtumia suorittavina osallistujinakin. Sen vuoksi niiden sitoutuminen ja mukanaolo olisi toivottavaa ja sitä olisi lisättävä.

Suuria maksuvirtoja liikuttelevien yhteisöjen saaminen mukaan yhteisten standardien käyttäjiksi on ehdottoman tärkeää riittävän käyttäjämäärän aikaansaamiseksi. Monet hallintoviranomaiset suorittavat ja vastaanottavat huomattavan määrän maksuja (esim. veroviranomaiset, tulli sekä terveydenhuollosta ja tulonsiirroista vastaavat viranomaiset). Näitä tahoja olisi kannustettava ottamaan käyttöön yhteiset standardit (BIC ja IBAN) ja edellyttämään niiden säännöllistä käyttöä asiakkailtaan, mikä kasvattaisi tietoisuutta näistä standardeista. Se osoittaisi myös, että jäsenvaltiot ovat kiinnostuneita tästä kehityksestä ja pitävät sitä tärkeänä.

6.5 Yhteisön lainsäätäjät

Euroopan komissio valmistelee parhaillaan maksualan uutta oikeudellista kehystä sisämarkkinoilla (New Legal Framework for Payments in the Internal Market, NLF) askeleena kohti yhtenäistä maksualuetta EU:ssa. Tavoitteena on tehdä yleiseurooppalaisista maksuista yhtä helppoja, edullisia ja turvallisia kuin kotimaanmaksut nyt sekä parantaa maksupalvelujen yhteismarkkinoita laatimalla kattava säädösperusta. Sitä pidetään välttämättömänä Euroopan talouden tehokkuuden maksimoimiseksi, varsinkin elektronisen kaupankäynnin alalla. Lainsäädännön tavoitteena on parantaa kuluttajansuojaa ja lisätä maksujen tehokkuutta ja turvallisuutta poistamalla teknisiä ja lainsäädännöllisiä esteitä.

Eurojärjestelmä pitää Euroopan komission aloitteen tavoitteita merkittävänä askeleena kohti maksupalvelujen yhteismarkkinoiden toteutumista EU:ssa.

NLF:n tavoitteena tulisi olla maksupalvelujen yhteismarkkinoiden edistäminen siten, että sama lainsäädäntö pannaan täytäntöön kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. SEPA-projekti sen sijaan keskittyy euroalueeseen. Näiden projektien pitäisi tukea ja vahvistaa toisiaan. Eurojärjestelmä toimii aktiivisena neuvonantajana lainsäädäntöprojektissa. Omalta osaltaan se keskittää jatkossakin pyrkimyksensä SEPAn aikaansaamiseen euroalueella. Se ottaa mukaan myös asianosaiset euroalueen ulkopuolisista EU:n jäsenvaltioista, jotta niiden olisi helppo tulevaisuudessa liittyä SEPAan. Näin maat, joissa ei vielä ole otettu euroa käyttöön, näkevät selvästi, mitä niiltä odotetaan, kun ne liittyvät EMUun.

EPC:N RAPORTISSA KUVATUT SEPAN TAVOITTEET

OTE EPC:N SEPA-RAPORTISTA

6 LUKU

SUUNNITELMA VUOSILLE 2002-2010 Viimeisten 5-10 vuoden aikana Euroopassa on otettu merkittävä askel: sovittu yhteisen rahan, euron, käyttöön otosta sekä muunnettu tilit euromääräisiksi ja korvattu vanhat kansalliset rahat euroseteleillä ja -kolikoilla. Nyt on tullut aika siirtyä seuraavaan vaiheeseen ja varmistaa, että euron käyttöönoton taloudelliset hyödyt tulevat kaikille osapuolille eli kuluttajille, pienille ja keskisuurille yrityksille, suuryrityksille, vähittäiskauppiaille ja pankeille. Aikaisemmissa luvuissa käsiteltiin keskeisiä suosituksia näiden hyötyjen saavuttamiseksi. Tässä luvussa yhdistetään tehdyt ehdotukset ja välitavoitteet yhdeksi suunnitelmaksi.

- **31.12.2002 mennessä:** *yhteisesti hyväksytty yksityiskohtainen suunnitelma:* (1) vakaan hallintorakenteen luominen ja viiden työryhmän perustaminen viimeistään 1.6.2002; (2) yleiseurooppalaisen automaattisen selvitysyhteisön (PEACH) valinnan arviointi ja vahvistaminen (esim. arvioimalla olemassa olevia vaihtoehtoja sekä liiketoiminnan taustaa ja edellytyksiä); (3) täysin automaattisen maksujen käsittelyn edellyttämien standardien, sääntöjen, liiketoimintaperiaatteiden ja -käytäntöjen järjestelmällinen analyysi; (4) erilaisten korttiverkkojen ja verkonvaihtomaksujen yksityiskohtainen tarkastelu ja erilaisten ratkaisujen esittäminen tehokkaan rahahuollon järjestämiseksi euroalueella (viimeiset kolme kohtaa vuoden 2002 loppuun mennessä). Tämä taustatyö toimii perustana yhteiselle 5–10 vuoden toimintasuunnitelmalle.
- **1.7.2003 mennessä:** *ensimmäiset konkreettiset tulokset:* (1) yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö toiminnassa; (2) yleiseurooppalaisen suoraveloituksen määrittely (esim. arvolupaus, vaatimukset, käyttöönottoaikataulu); (3) sopiminen tilisiirtoja ja kortteja koskevista keskeisistä standardeista, säännöistä ja käytännöistä käyttäen hyväksi olemassa olevia standardeja (kuten IBAN, BIC, MT103+). Nämä tavoitteet ovat kunnianhimoisia, mutta niitä tarvitaan, jotta edistystä tapahtuisi ja jotta pyrkimykset olisivat muiden asianosaisten mielestä vakuuttavia.
- **31.12.2004 mennessä:** *toiminnan tehostaminen;* (1) 50 % rajat ylittävien maksujen volyyymista kulkee yleiseurooppalaisen automaattisen selvitysyhteisön kautta; (2) sopiminen lisäarvopalveluja koskevista standardeista ja suunnitelma niiden toimeenpanoa varten (mukaan lukien kannustustoimenpiteet). Toimialan tulisi olla saavuttanut nopean kasvun vaiheen, jos todellista tahtoa eteenpäin menemiseen löytyy.
- **1.7.2005 mennessä:** *seuraava innovaatioaalto,* joka alkaa ensimmäisen uuden PEDD-standardin mukaisen yleiseurooppalaisen suoraveloituksen käsittelemisestä. Tähän mennessä

hallintorakenteen tulisi olla siinä kunnossa, että se voi vastata jatkuvan muutoksen asettamiin haasteisiin synnyttämällä koko ajan uusia aloitteita.

- **31.12.2007 mennessä:** *tarvittava palvelutaso* saavutettu yleiseurooppalaisessa infrastruktuurissa niin, että pankit saavat täyden hyödyn back office –yksiköidensä siirtymisestä uuteen järjestelmään.
- **31.12.2010 mennessä:** pankit ja niiden asiakkaat ovat *siirtyneet täydellisesti SEPAan*. Tällöin saavutetaan kaikki taloudelliset hyödyt ja päästään ”SEPAan siirtymisestä” seuraavaan vaiheeseen eli ”SEPA:n toimintaan”. Tämä saattaa tuntua kaukaiselta ajankohdalta, mutta tavoite on itse asiassa melko kunnianhimoinen, kun otetaan huomioon, miten paljon muutoksia on saatava aikaan lainsäädännössä, tuhansien pankkien toiminnassa ja miljoonien asiakkaiden toimintatavoissa.

Niin pankkien kuin muidenkin asianosaisten (kuten asiakkaiden, EKP:n, Euroopan komission, tekniikasta vastaavien tahojen) on tehtävä paljon työtä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteet voidaan saavuttaa vain, jos kaikki asianosaiset sitoutuvat pyrkimään kohti SEPAa.

Jotta euroalueesta saadaan yhtenäinen euromaksualue, tarvitaan selkeitä päätöksiä, toimia ja välitavoitteita. Seuraavassa luvussa käsitellään neljättä tarvittavaa peruselementtiä eli vakaata hallintorakennetta.

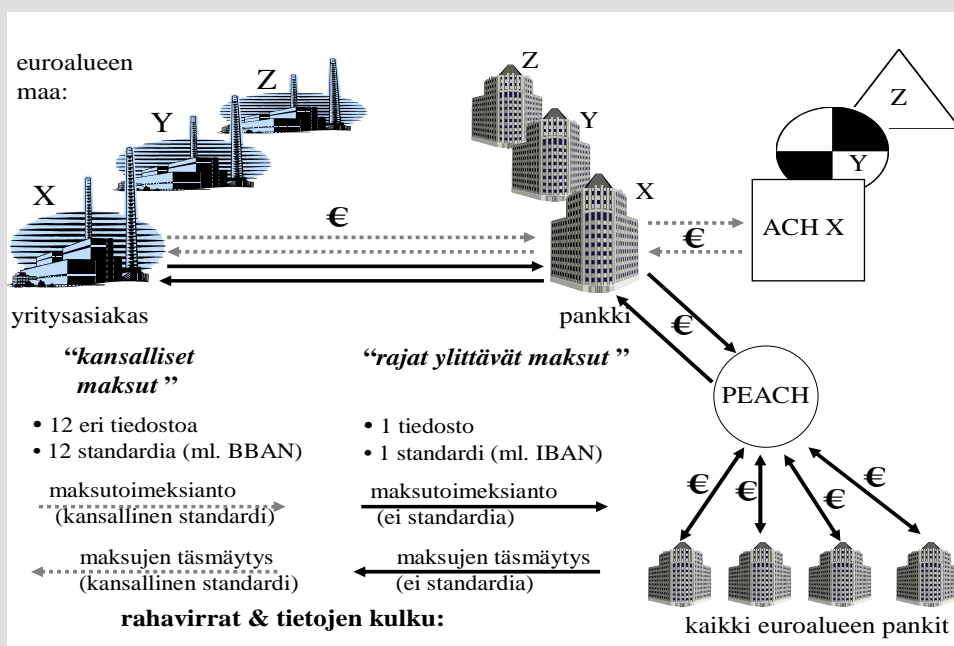
SEPAN POTENTIAALISET HYÖDYT

Mahdollinen -menestystarina 1: SEPan hyödyt suurille yritysasiakkaille

Esimerkkitapauksena on yritysasiakas, joka suorittaa maksuja euroalueen kaikkiin 12 maahan ja myös vastaanottaa maksuja niistä kaikista (katso kuvio 1). Yrityksen kotimaassa X on tarkasti määritelty kansallinen standardi maksutoimeksiantoja ja maksujen täsmäytystä varten, joten maksujen käsittely on pitkälle automatisoitua. Lisäksi yrityksen maksut käsitellään erittäin tehokkaasti kansallisen automaattisen selvitysyhteisön kautta. Tehokkuus perustuu miljoonien päivittäisten maksujen mukanaan tuomiin skaalaetuihin. Maksuja muihin euroalueen maihin (ja muista euroalueen maista) ei kuitenkaan pystytä käsittelemään yhtä tehokkaasti.

Esimerkkitapauksena oleva pankin yritysasiakas tekee naapurimaassa Y huomattavia ostoja ja myy sinne tuotteitaan. Maksut suoritetaan molempiin suuntiin rajat ylittävinä maksuina. Siksi myyjä maassa Y on valitettavasti kohdeltava eri tavoin kuin niiden kilpailijoita yrityksen kotimaassa X, vaikka kaikki sijaitsevat samalla valuutta-alueella. Asiaksmaksut muista valuutta-alueen maista siirtyvät nekin tehottomammin kuin yrityksen kotimaassa olevien asiakkaiden suorittamat maksut. Yritysasiakkaan pankki X kohtelee maahan Y suoritettavia maksuja rajat ylittävinä maksuina ja vaatii, että maksutoimeksianto on toimitettava erillisenä tiedostona, joka perustuu pankin omiin standardeihin. Pankilla ei myöskään ole standardia, joka mahdollistaisi yrityksen maasta Y saamien maksujen maksutietojen automaattisen täsmäytyksen, joten se on palkannut ylimääräistä henkilökuntaa hoitamaan täsmäytystä.

Kuvio 1. Yritysasiakas ei hyödy SEPAsta

Kun rajat ylittäviä tilisiirtoja varten luotiin yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö (PEACH), yritysasiakas odotti, että se tarjoaisi samankaltaisen palvelutason kuin kansalliset automaattiset selvitysyhteisöt (yleiseurooppalainen standardi maksutoimeksiantoja ja täsmäytystä varten). Oli ikävä yllätys, että yritys näkökulmasta rajat ylittävien maksujen käsittely oli edelleen yhtä tehotonta kuin aikaisemminkin. Yritysasiakas harkitsi pankinvaihtoa saadakseen parempaa palvelua, mutta päätti toisin huomattessaan, että järjestelmän vaihto tulisi kalliiksi (yrityksen olisi pitänyt vaihtaa vanhan pankin oma maksutoimeksiantostandardi uuden pankin omaan standardiin).

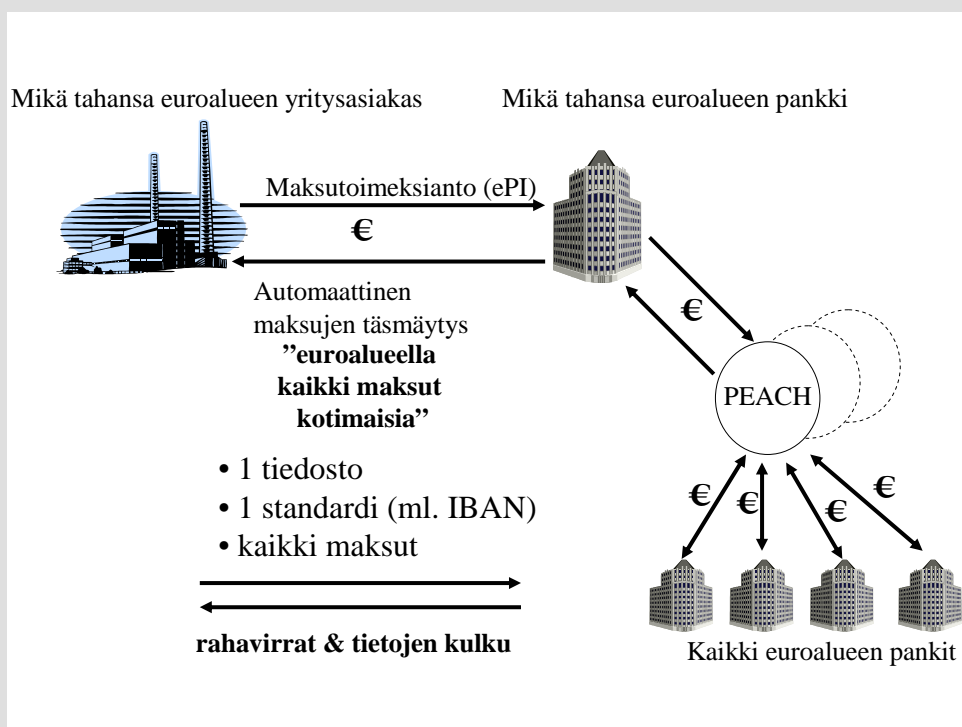
Euron käyttöönoton jälkeen yrityksen omistaja on hankkinut toisen yrityksen. Uusi yritys on toisessa naapurimaassa Z. Tarkoituksena oli vähentää kustannuksia yhdistämällä emo- ja tytäryritysten maksuliikenne. Tämä oli kuitenkin helpommin sanottu kuin tehty. Maassa Z sijaitsevan tytäryhtiön kansalliset maksut oli jo automatisoitu täysin ja niiden käsittely oli yhtä tehokasta kuin emoyrityksenkin maksujen, mutta sovelletut kansalliset standardit olivat täysin erilaisia. Niinpä yritys tuli siihen tulokseen, että sen järjestelmien sopeuttaminen uusiin kansallisiin standardeihin synnyttäisi enemmän kustannuksia kuin säästöjä. Yritys ei myöskään pitänyt mahdollisena ajatusta, että kaikki maksut maahan Z käsiteltäisiin rajat ylittävinä maksuina eli että ne lähetettäisiin emoyrityksestä käsiteltäviksi PEACHin kautta, sillä automaatioaste olisi laskenut huomattavasti. Yritykselle selvisi myös, että PEACH kattaa vain yhden maksuvälineen (tilisiirrot), joten maan Z kansalliset suoraveloitukset (joita oli huomattava määrä) olisi joka tapauksessa jouduttu käsittelemään paikallisesti.

Yritysten varainhankinnasta vastaavat yksiköt ovat jo kauan toivoneet voivansa lähettää kaikki maksut yhtenä tiedostona ja samassa muodossa minkä tahansa pankin käsiteltäviksi riippumatta siitä, ovatko maksut kotimaisia vai rajat ylittäviä. Tämän esimerkin (ks. kuvio 2) yritysasiakkaan, joka käy kauppaa euroalueen kaikissa 12 maassa, ei silloin tarvitsisi lähettää 12:ta erillistä tiedostoa 12 pankkiin.

SEPAssa kaikilla pankeilla kokoon katsomatta olisi mahdollisuus palvella esimerkin yritysasiakasta. Tämä tehostaisi palveluja ja edistäisi kilpailua. Pankit pystyisivät toimittamaan mistä tahansa euroalueen maasta tulevien maksujen tiedot yhtenä tiedostona ja kaikki samassa muodossa. Tästä olisi yritysasiakkaalle se lisähyöty, että se mahdollistaisi automaattisen täsmäytyksen. SEPA siis helpottaisi asiakkaan ja pankin välisen suhteen automatisointia, mikä lisäisi huomattavasti täysin automaattista maksujenkäsittelyä sellaisilla yrityksillä, jotka toimivat kahdessa tai useammassa maassa. Yritysasiakasta hyödyttäisi myös se, että asiakkaat voisivat ohjata maksunsa minkä tahansa euroalueen pankin käsiteltäviksi sovellettavan standardin muuttumatta. Tämä lisäisi pankkien välistä kilpailua. Toistaiseksi käytössä on ollut 12 erilaista kansallista infrastruktuuria ja yksi PEACH (joka kattaa ainoastaan yhden maksuväliseen rajat ylittävälle maksuille.) Kun SEPA on saatu aikaan, käytössä on pieni määrä yleiseurooppalaisia infrastruktuureja. Alla olevassa esimerkissä 3 kuvataan toistensa kanssa kilpailevia PEACH-järjestelmiä, jotka perustuvat samaan standardiin ja samoihin liiketoimintatapoihin ja jotka käsittelevät kaikentyyppisiä maksuja kaikkien euroalueen maiden välillä.

Kuvio 1 kuvaa tämänhetkistä tilannetta, jossa kansalliset maksut käsitellään kansallisissa selvitysyhteisöissä skaalaetuja hyödyntäen (miljoonia maksuja). Rajat ylittävät maksut puolestaan käsittelee PEACH, jonka kautta kulkee vain joitakin tuhansia maksuja. Kuviossa 2 taas rajat ylittävät maksut hyötyvät skaalaeduista yhtä lailla, ja edut ovat jopa aiempaa suurempia, sillä aiemmin 12 kansallisen infrastruktuurin kautta käsitelty maksuvolyymi on keskitetty käyttöön jääneelle pienelle määrälle PEACH-järjestelmiä.

Kuvio 2. Yritysasiakas hyötyy täysin SEPasta

Mahdollinen menestystarina 2: SEPAn hyödyt pienille yritysasiakkaille

Esimerkkitapauksena on pankin pieni yritysasiakas. Yritys valmistaa kenkiä maassa X ja on toistaiseksi myynyt tuotteitaan vain kansallisella tasolla. Yritys ei ole laajentanut myyntiään kotimaansa ulkopuolelle muun muassa siksi, että maksujen turvallisuuteen on liittynyt ongelmia. Pienet kansalliset kenkäkaupat ovat suostuneet maksamaan suoraveloituksella. Näin esimerkkiyritys on pystynyt myymään tuotteitaan ilman maksuihin liittyviä kohtuuttomia riskejä, ja sen asiakkaat ovat hyväksyneet maksutavaksi edullisen ja pitkään käytössä olleen kansallisten järjestelyn. Tämä maksutapa ei kuitenkaan ole ollut muissa maissa sijaitsevien asiakkaiden käytettävissä. Näin ollen esimerkkiyritys on riskin välttämiseksi ehdottanut vaihtoehtoiseksi maksutavaksi remburssia (maksutapa, jota yleensä käytetään turvaamaan EU:n ulkopuolisista suuririskisistä maista tulevat maksut), mutta potentiaaliset asiakkaat ovat useimmiten kieltäytyneet käyttämästä tätä maksutapaa, koska se on niiden mielestä liian kallis.

Yleiseurooppalainen suoraveloitus (PEDD) antaisi tälle kenkiä valmistavalle yritykselle mahdollisuuden tarjota yhtäläisiä maksuehtoja kaikille potentiaalisille asiakkaille euroalueella. Tässä esimerkkitapauksessa tuottajayritys voi PEDD-suoraveloituksen ansiosta suhtautua euroalueeseen kotimaisena maksualueena ja tarjota asiakkailleen tehokkaan ja edullisen maksutavan, joka on samankaltainen kuin yrityksen asiakkaiden aikaisemmin käyttämä kansallinen järjestely. Tuottajayritykselle tämä kotimarkkinoiden huomattava laajentuminen merkitsee sitä, että sen myynti voi kasvaa aiheuttamatta ylimääräistä riskiä, joka aiemmin liittyi rajat ylittäviin maksuihin.

Mahdollinen menestystarina 3: SEPAn hyödyt yksityishenkilöille

Esimerkkitapauksena on yksityishenkilö, joka asuu perheensä kanssa euroalueen maassa X mutta työskentelee euroalueen maassa Y, jossa hän myös asuu työviikon aikana. Jotta hän saisi peruspalvelut (sähkö, vesi, kaasu, puhelinliittymä jne.) kumpaankin kotiinsa, hänellä on oltava pankkitili kummassakin maassa ja hänen on käytettävä paikallista suoraveloitusta. Esimerkkihenkilö huomaa, että kummankin maan sisällä tilisiirrot suoritetaan yleensä päivässä, kun taas tilisiirrot näiden kahden maan välillä kestävät kolme päivää. Lisäksi hän on harmissaan siitä, että hänellä on kummassakin maassa oltava kansallinen pankkikortti. Pankkikortit toimivat erittäin hyvin hankintamaassaan, mutta toisessa maassa niillä ei tee juuri mitään: niitä ei hyväksytä maksuvälineenä ja käteisnostot ovat erittäin kalliita tai jopa mahdottomia. Pankkien rajallisen infrastruktuurin vuoksi eurosetelien ja -koliden käyttöönotto vuonna 2002 ei muuttanut tilannetta.

Asiat kuitenkin muuttuvat kun yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö alkaa tilisiirtojen lisäksi käsitellä myös yleiseurooppalaisia suoraveloituksia. Sen jälkeen euroalueen peruspalvelujen tarjoajat voivat tehdä suoraveloitussopimuksia kaikkien euroalueen pankkien kanssa, jolloin erillisiä kansallisia pankkitilejä ei enää tarvita. Esimerkkihenkilömme kannalta tämä helpottaa asioita huomattavasti, koska hän voi silloin käyttää samaa pankkia kaikkien pankkiasioittensa hoitoon. Hän päättää vertailla pankkejaan maissa X ja Y ja päättää, kumman tarjoamilla palveluilla on parempi hinta-laatusuhde.

Yllätykseen esimerkkihenkilö huomaa lopulta saaneensa parhaan tarjouksen kolmannessa euroalueen maassa Z sijaitsevalta Internet-pankilta. Kyseinen pankki tarjoaa yleiseurooppalaisen suoraveloituksen lisäksi myös kahta eri tilisiirtovaihtoehtoa, joiden palvelutaso on sama riippumatta siitä, missä euroalueen maassa maksunsaaja on.

Halutessaan asiakas voi kuitenkin maksaa myös lisäarvoa tuovasta palvelusta eli kiireellisten laskujen suorittamisesta jo samana päivänä. Kansalliset pankkikortit voi myös korvata yhdellä yleiseurooppalaisella kortilla, jota voi vaivatta käyttää maksamiseen useissa liikkeissä ja myyntiautomaateissa kaikkialla euroalueella. Yleiseurooppalaisella pankkikortilla voi myös nostaa rahaa mistä tahansa euroalueen pankkiautomaatista kohtuulliseen hintaan. Näin asiakas huomaa, että SEPA on luonut kilpailulle aivan uuden ja ennennäkemättömän ulottuvuuden.

**TIIVISTELMÄ EPC:N EKP:LLE LAATIMASTA NELJÄNNESTÄ SEPA-
INDIKAATTOREITA KOSKEVASTA RAPORTISTA (30.9.2004)**

Credeuroa ja ICP:tä käyttävien pankkien määrä:

IBANin BICin ja PEACHin

käyttöaste:

Maa	Credeuro	ICP	IBAN **	BIC **	PEACH***
AT	235	234	100 %	100 %	100 %
BE	39	37	100 %	100 %	100 %
DK	24	18	100 %	100 %	100 %
DE *	1 549	2 524	100 %	100 %	100 %
ES	169	166	99 %	99 %	100 %
FI	331	331	100 %	100 %	100 %
FR *	7 ¹¹	591	100 %	100 %	100 %
GR	21	21	100 %	100 %	100 %
IE	5	4	100 %	100 %	****
IT	98	167	100 %	100 %	100 %
LU	40	40	100 %	100 %	100 %
NL *	103	103	100 %	100 %	100 %
PT	16	16	100 %	100 %	100 %
SE *	17	145	95 %	95 %	100 %
UK	18	13	71 %	79 %	100 %

Yhteensä 2672 4410

* Saksassa, Ranskassa, Alankomaissa ja Ruotsissa kaikki pankit ovat jo ottaneet ICP:n käyttöön kansallisissa maksuissa. Taulukon luvut kertovat siten luottolaitosten kokonaismäärän vuonna 2002 huhtikuun 2004 Blue Book -julkaisun mukaan.

** Niiden rahoituslaitosten prosentuaalinen osuus, jotka ilmoittavat asiakkailleen IBAN ja BIC -koodit jatkuvasti ja automaattisesti tiliotteissa.

*** PEACHin piirissä olevien luottolaitosten prosentuaalinen osuus.

**** Irlannissa ei tällä hetkellä ole STEP 2 -järjestelmään suoraan osallistuvia osapuolia. Osa irlantilaisista pankeista osallistuu järjestelmään kuitenkin epäsuorasti, ja näiden pankkien

¹¹ Noin 70 % rajat ylittävistä maksuista.

asiakkaiden tileille voidaan suorittaa maksuja STEP 2 -järjestelmän kautta. Näin toimitaan, kunnes maahan on luotu STEP 2 -järjestelmän mukainen tilisiirtojen vastaanottovalmius.

EPC:N ORGANISAATIO

Ehdotus EPC:n rakenteeksi ja ECBS:n ja SWIFT-standardien mukaanotto

* päätöksentekolin

** prosessin päätöksentekolin

Huom. 1) EPC:n koordinoivasta komiteasta tulee ECBS:n johtokunta

Huom. 2) EPC:n ja ECBS:n työryhmien rakenne muuttuu

SEITSEMÄN STANDARDEJA KOSKEVAA YLEISSUOSITUSTA

Eurojärjestelmä on seurannut pankkisektorilla tapahtuvaa standardointia ja määritellyt havaintojensa pohjalta joukon yleissuosituksia, jotka se esitti pankkisektorille helmikuussa 2004. Suositukset ovat muodostaneet perustan läheiselle yhteistyölle, ja niitä on muokattu yhteistyössä pankkisektorin kanssa.

Suositus 1 (strateginen visio): EPC:n tulisi laatia strateginen visio siitä, mitä standardeja (liiketoiminnan standardit, tekniset standardit) tarvitaan tukemaan SEPAn luomista kaikille maksuvälineille (tilisiirrot, suoraveloitukset, kortit). Visiota tulisi myös päivittää säännöllisesti.

Strategisen vision tulisi perustua asiakaskysyntään, ja siinä tulisi ottaa huomioon euroalueen yhdentymisen ja teknisen kehityksen asettamat haasteet ja niiden tarjoamat mahdollisuudet. Erityisesti seuraavat seikat ovat tärkeitä:

- Vision eteenpäin vieminen tulisi uskoa korkeimmalle strategiselle tasolle (toimitusjohtajataso).
- Visiota täydentämään tulisi laatia yksityiskohtainen ja kattava toimintasuunnitelma (lyhyelle, keskipitkälle ja pitkälle aikavälille). Toimintasuunnitelman laatijoina olisivat asianomaiset toimielimet yhteistyössä, kukin valtuuksiensa mukaan.
- Vision avulla tulisi varmistaa, että SEPA tarjoaa pankkisektorille mahdollisuuden kehittää ja ottaa käyttöön turvallisia, tehokkaita ja täysin automatisoituja maksupalveluja, joissa hyödynnetään alan parasta tekniikkaa.

Suositus 2 (liiketoimintamalli): Standardointityön tulisi lähteä liiketoiminnan tarpeiden arvioinnista ja perustua **liiketoimintamalliin**, joka voidaan ottaa käyttöön yleiseurooppalaisissa maksujärjestelmissä kaikkialla Euroopassa. Erityisesti tulisi huolehtia siitä, että kansalliset toimielimet saavat joka vaiheessa mahdollisimman paljon tietoa ja sekä kansalliset edut että kaikkien luottolaitosten edut otetaan huomioon.

Kaikkia SEPAn palveluja varten tulisi kehittää liiketoimintamalli(t), ja maksupalveluille tulisi määrittää ydintiedot automaattista käsittelyä varten (end-to-end core datasets).

Suositus 3 (menettelyt): Standardointiprosessia varten on laadittava **selkeät ja tehokkaat menettelyt**. Yleiseurooppalaisten maksujärjestelmien liiketoiminnan edellytykset on saatava valmiiksi, jotta niitä tukevia standardeja voidaan määritellä ja kehittää.

Erityisesti tulisi tukea ja edistää yleiseurooppalaisten standardien laatimista ja toimeenpanoa.

Menettelyjen tulisi olla virtaviivaisia, jotta konsultointi ja arviointi tapahtuvat tehokkaasti ja ajallaan.

Suositus 4 (tehtävät):

Eri osapuolille, kuten a) eurooppalaisille pankkialan standardointielimille b) muille standardointielimille ja c) muille asianosaisille, on jaettava selkeät **tehtävät** ja velvollisuudet.

- Vastuullisten toimielinten yleistä toimintatapaa (modus operandi) tulisi virtaviivaistaa, jotta voidaan varmistaa, että standardien antaminen on tehokasta.
- Asianomaiset toimielimet (kuten EPC, ECBS, SWIFT jne.) laativat tarvittaessa yhteistyöpöytäkirjan, jossa määritellään tehtävien ja vastuiden jako.
- EPC:n tulisi vahvistaa rooliaan standardoinnissa ryhtymällä päättäväksi elimeksi, joka ohjaa ECBS:n toimintaa SEPAn luomisessa ja sen ottamista mukaan EPC:n rakenteeseen. EPC:lle ja ECBS:lle tulisi sopia yhteistoimintamalli, ja yhteistyön tulisi sujua saumattomasti viimeistään vuoden 2004 lopussa.

Suositus 5 (yhteistyön tehostaminen): Kun SEPAn edellyttämää standardointityötä tarkastellaan laajemmassa kansainvälisessä kontekstissa, EPC:n olisi hyvä esittää ehdotuksia myös yhteistyön tehostamiseksi laajemmin, standardien levittämisen tukemiseksi sekä kansallisten ja eurooppalaisten järjestöjen keskinäisen työnjaon selventämiseksi.

1. Yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa olisi hyvä tehostaa:
 - SWIFT ja eurooppalaiset standardointielimet (ESE). Tehostetun yhteistyön tavoitteena on varmistaa, että standardien määrittelyä pystytään koordinoimaan asianmukaisesti.
 - Eurooppalaiset viranomaiset. Tehostetun yhteistyön tavoitteena on tukea SEPA-standardien toimeenpanoa. (Jotta riittävä tuki standardeille voidaan varmistaa, ehdotuksissa tulisi suunnitella yhteistyötä tärkeimpien edustuksellisten elinten ja pankkisektorin toimijoiden kuten EPC:n, eurooppalaisten luottolaitossektorin järjestöjen ja EBAn kesken).
2. Eurooppalaisten standardien levittämistä maailmalle kaikkiin merkittäviin kansainvälisiin standardointijärjestöihin (kuten ISO ja SWIFT) olisi hyvä tukea.
3. Kansallisten ja eurooppalaisten pankkialan järjestöjen tehtäviä olisi hyvä tarkastella uudelleen sen varmistamiseksi, että niiden työnjako on selkeä ja että Euroopan pankkisektorilla on tehokas edustus erityisesti standardointityössä. Lisäksi suositellaan, että aina kun Euroopan tasolla tehdään yhteisiä päätöksiä (esim. päätetään yleiseurooppalaisista standardeista), kansalliset pankkialan järjestöt johtaisivat toimeenpanoa kansallisella tasolla muun muassa välittämällä tietoa maansa pankkeihin.

Suositus 6 (turvallisuus): EPC:n tulisi määritellä **turvallisuuden** vähimmäistaso koko Euroopassa ja ilmoittaa selkeästi käyttäjille, että turvallisuuskysymykset on otettu asianmukaisesti huomioon.

1. Pankkisektorin tulisi pohtia yhdessä eurojärjestelmän kanssa mahdollisuutta perustaa tuotteiden sertifiointiohjelma (Product Certification Program), jonka avulla voidaan vastata turvallisuushaasteisiin. Tarkoituksena olisi sertifioida maksujärjestelmien tarjontaan liittyvät tuotteet

tiettyjen turvallisuuskriteerien perusteella (myös muita merkittäviä rahoitusalan sovelluksia voitaisiin sertifioida). Sertifiointikriteerit tulisi määritellä selkeästi.

2. Pankkisektorin tulisi suunnitella lisää aloitteita maksujärjestelmien turvallisuuden tehostamiseksi ja petosten torjumiseksi (esim. sähköinen tunnistus / pankkiasiakkaiden tunnistus jne.).

Suositus 7 (viestintä): Standardeja toimeenpantaessa on noudatettava selkeää **viestintästrategiaa** ja tiedotettava johdonmukaisesti kaikille asianomaisille tahoille, loppukäyttäjät mukaan lukien.

TIIVISTELMÄ EPC:N TEKEMISTÄ MERKITTÄVISTÄ PÄÄTÖKSISTÄ

EPC:n päätökset

Päätöslauselma yleiseurooppalaisesta suoraveloituksesta, 17.6.2004

Asiakkaat odottavat, että tarjolla on helppokäyttöisiä, edullisia ja luotettavia yleiseurooppalaisia maksuvälineitä tärkeimpien maksujen suorittamiseen. Suoraveloitus on käytännönläheinen ratkaisu paitsi toistuvien myös kertaluonteisten maksujen suorittamiseen. Nämä näkökohdat huomioon ottaen EPC hyväksyi uuden elektronisen yleiseurooppalaisen suoraveloitushjelman luomisen. Tätä PEDD-ohjelmaa voidaan käyttää maksujen suorittamiseen EU:n sisällä (eli niin maiden sisäisissä kuin maiden välisissäkin maksuissa). EPC otti ratkaisussaan huomioon myös seuraavat seikat:

- (1) Uusia maksuvälineitä voidaan siirtymäaikana käyttää rinnakkain olemassa olevien kansallisten ohjelmien kanssa. Näin PEDD saadaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- (2) Sekä rajat ylittävien että kansallisten maksujen suoraveloitukseen soveltuvan uuden maksuvälineen, joka ottaa tulevan kehityksen huomioon ja on turvallinen EU:n sisäisissä maksuissa, tulisi vähitellen yleistyä kansallisissa maksuissa, ja sille on hyvät liiketaloudelliset perusteet.

EPC määritteli yleiseurooppalaisen suoraveloituksen (PEDD) seuraavasti:

”PEDD-ohjelman sääntöjen mukainen maksuväline euromääräisten maksujen suorittamiseen kaikkialla SEPAssa sellaisilta pankkitileiltä, joita voidaan käyttää suoraveloituksessa.

Transaktiot, joissa velkoja veloittaa pankkinsa (velkojan pankki) välityksellä velallisen pankkitililtä rahaa velallisen ja velkojan tekemän sopimuksen mukaisesti, perustuvat velallisen velkojalle antamaan valtuutukseen, jonka nojalla velallisen pankkitiliä voidaan veloittaa”.

EPC on – Euroopan pankkiyhteisön puolesta – tilivelvollinen ohjelmasta ja vastaa sen sääntöjen hallinnoinnista. Jotta ohjelman toimivuus ja kuluttajien luottamus yleiseurooppalaiseen suoraveloitukseen voitaisiin varmistaa, vastuu merkittävistä prosesseista kuten suoraveloituksen järjestämisestä ja maksujen käsittelystä on annettu pankeille. Kuluttajansuojasäännöt tullaan määrittelemään niin, että ne ovat sopusoinnussa alalla vallitsevien käytäntöjen kuten vaihtoehdoiseen riitojen ratkaisuun (Alternative Dispute Resolution) perustuvien riita- ja kompensatiomenettelyjen kanssa.

Velkojan pankin täytyy pystyä saamaan yhteys velallisen pankkiin ja velallisen pankin on hyväksyttävä yleiseurooppalainen suoraveloitus niin, että jokainen suoraveloituksen käyttöön valtuutettu velkoja voi tavoittaa suoraveloituksella maksavat velallisensa SEPAssa. Velalliset voivat kieltää tilinsä veloittamisen PEDD-suoraveloituksella.

Yleiseurooppalainen suoraveloitus tulisi vähitellen saada käyttöön kaikilla markkinasektoreilla. Jotta PEDD-ohjelmasta tulisi toimiva ja jotta pankkien investoinnit olisivat kannattavia, virastojen ja peruspalveluja tarjoavien laitosten tulisi ottaa se käyttöön. Maksuliikenne siirtyy kulkemaan PEDD-ohjelman kautta markkinaehtoisesti. Pankkien välisissä maksuvirroissa ja tietojen vaihdossa noudatetaan PEDD-ohjelman sääntöjä. Kansalliset suoraveloitushjelmät siirtyvät PEDD-ohjelman piiriin vähitellen

kansallisella tasolla päätettävän aikataulun mukaisesti. Aikataulusta päättävät pankit yhdessä asiakkaidensa kanssa.

Yleiseurooppalaisen suoraveloituksen kehittämisessä ja toteutuksessa pääperiaatteena on aloittaa perusohjelmasta, jota voidaan vähitellen kehittää kattamaan markkinoiden erilaiset tarpeet. Usein toistuvien maksujen ja kertaluonteisten maksujen suoraveloituksessa on noudatettava samanlaisia sääntöjä. Ohjelma otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa sen jälkeen, kun kesäkuussa 2004 on äänestetty parhaasta mallista:

- Ensimmäisessä vaiheessa viimeistellään ohjelma ja laaditaan kesäkuuhun 2005 mennessä yleisluontoinen projektisuunnitelma.
- Toisessa vaiheessa keskitytään ohjelman kehittämiseen ja toteutukseen, joka edellyttää kattavan säädösperustan voimaantuloa ja kaikkien oikeudellisten ja sääntelyllisten esteiden poistamista ohjelman toteutuksen tieltä sekä kansallisella että EU-tasolla. Toinen vaihe alkaa pilottiohjelmalla, jossa suoritetaan ensimmäiset maksut vuoden 2006 lopussa. Pilottivaiheen päätyttyä voidaan aloittaa varsinaisen ohjelman toteutus ja kehittäminen.

EPC hyväksyi PEACHin vaikutusta koskevan asiakirjan helmikuussa 2004

Arvioituaan erilaisia infrastruktuuriratkaisuja, joiden kautta voidaan välittää massamaksuja, Euroopan pankkisektori päätyi luomaan yleiseurooppalaisen automaattisen selvitysyhteisön (PEACH). Se vastaa Euroopan unionissa toimivien pankkien tarpeisiin ja korvaa mahdollisesti osan kotimaisista automaattisista selvitysyhteisöistä (ACH).

EPC:n määrittelemä PEACH-malli valittiin seuraavien kuuden keskeisen valintakriteerin perusteella:

- *Nopeus ja maksujen käsittelyn luotettavuus:* Keskitetyn mallin kautta maksut voidaan suorittaa samalla tavoin niin maiden sisällä kuin niiden välilläkin. Erot palvelutasossa poistuvat ja operaatiot tehostuvat. Tällainen malli sallisi myös järjestelmien muokkaamisen myöhemmissä vaiheissa (tehokkaammat liikkeet, joustavuus)
- *Likviditeetin tehokas käyttö:* Keskitetyn mallin avulla rahoituslaitokset voivat optimoida likviditeetinkäyttönsä.
- *Käyttökustannukset:* Keskitetyssä mallissa kulut ovat pienet, koska siinä saavutetaan huomattavia skaalaetuja.
- *Investointien määrä ja käyttöönoton helppous:* PEACH-mallin arvioidaan olevan yksinkertaisuutensa vuoksi halvin, ja se voidaan ottaa käyttöön lyhyessä ajassa.
- *Mahdollisuus yhdistää malli kansallisiin järjestelmiin:* PEACH-mallin avulla jo olemassa olevat kansalliset järjestelmät on helppo ottaa asteittain mukaan yhteiseen, tulevan kehityksen huomioon ottavaan järjestelmään niin, etteivät kotimaisiin automaattisiin selvitysyhteisöihin jo tehdyt investoinnit mene hukkaan.

- *Avoimuus*: Asianmukaisen hallinnointijärjestelmän avulla varmistetaan kaikkien EU:ssa sijaitsevien rahoituslaitosten tasapuolinen ja avoin pääsy PEACH-malliin.

Lyhyellä aikavälillä käytetään yhtä aikaa STEP 2 -järjestelmää ja useita kansallisia automaattisia selvitysyhteisöjä, mutta pitkällä aikavälillä PEACHin olisi tarkoitus muodostua koko Euroopan kattavaksi selvitysyhteisöksi, jonka kautta voivat kulkea niin perinteiset paikalliset maksut kuin myös EU:n sisäiset maksut. Siksi on ehdotettu, että tämänhetkiset lukuisat järjestelmät siirrettäisiin vähitellen osaksi uutta infrastruktuuria. Siirtymäprosessin edetessä organisatoriset erot rahoituslaitosten suorittamien ”paikallisten” ja ”EU:n sisäisten” maksujen välillä poistuvat yhdessä teknisten erojen kanssa.

PEACHissa suoritetaan pääasiassa euromääräisiä massamaksuja, joihin kuuluvat

- rajat ylittävät maksut EU-maiden välillä (tässä asiakirjassa ”EU:n sisäiset maksut”)
- kotimaiset maksut EU-maissa (tässä asiakirjassa ”paikalliset maksut”).

On olennaisen tärkeää, että riittävän suuri määrä (kriittinen massa) maksumääräyksistä, mukaan lukien paikalliset maksut, käsitellään PEACHin kautta. Tämä on tärkeää, jotta maksujen yksikkökustannukset pysyvät yhtä matalina kuin suurissa kansallisissa automaattisissa selvitysyhteisöissä. On otettava huomioon, että suurin osa EU:n sisäisten maksujen käsittelykustannuksista syntyy rahoituslaitoksissa (asiakastoimeksiannot/raportointi ja back office -toiminnot automatisoitu). Back office -toimintojen (selvityksen ja kirjauksen) kustannuksia voidaan leikata huomattavasti monin tavoin.

Seuraavassa on lueteltu PEACHiin liittyvät keskeiset vaatimukset. PEACH on yleiseurooppalainen malli. PEACHia käyttävien palveluntarjoajien tulee

- tarjota kaikille EU:ssa (tai muulla määritellyllä maantieteellisellä alueella) oleville rahoituslaitoksille tasapuolinen ja avoin pääsy järjestelmään
- kohdella kaikkia Euroopan maita tasapuolisesti eli noudattaa eurooppalaisia markkinakäytäntöjä
- pystyä toimittamaan maksumääräyksiä kaikkiin EU:ssa (tai muulla määritellyllä maantieteellisellä alueella) oleviin pankkeihin
- auttaa osaltaan vähentämään asiakasmaksujen käsittelyyn liittyviä pankkien sisäisiä kustannuksia
- olla pitkälti automatisoituja ja helppokäyttöisiä sekä perustua laajalti hyväksytyihin toimialastandardeihin
- suunnitella tuotteensa/palvelunsa sellaisiksi, että paikallinen maksuliikenne saadaan vähitellen mukaan PEACHiin
- pystyä käsittelemään EPC:n määrittelemiä yleiseurooppalaisia maksuvälineitä, joita ensimmäisessä vaiheessa ovat Credeuro sekä yleiseurooppalainen suoraveloitus, sekä noudattaa näitä maksuvälineitä koskevia EPC:n päätöslausemia

- varmistaa, että pankkienvälisten maksumääräysten käsittely ja selvitys suoritetaan täysin automaattisesti
- mahdollistaa selvitys jo olemassa olevissa yleiseurooppalaisissa selvitysjärjestelmissä.

PEACHia koskeva päätöslauselma, 28.1.2003

EPC ehdotti 28.1.2003 pitämässään täysistunnossa, että euromääräisten pienten maksujen selvitykseen luotaisiin uusi malli, jolla leikattaisiin kustannuksia ja yksinkertaistettaisiin EU:n sisäisiä maksumääräyksiä sekä luotaisiin vähitellen Euroopan laajuiset kotimarkkinat. Tämä malli, yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö PEACH, on pankkisektorin parhaaksi katsoma malli maksuliikenteelle. Malli on sopusoinnussa euroaluetta yhtenäisenä maksualueena käsittelevän raportin ”Euroland – Our Single Payment Area” suositusten kanssa.

EPC määrittelee yleiseurooppalaisen automaattisen selvitysyhteisön (PEACH) seuraavasti: ”Järjestelmä, joka tarjoaa maksuvälineitä pieniä euromääräisiä maksuja varten sekä niihin liittyviä peruspalveluja. Järjestelmä koostuu hallinnollisista säännöistä ja maksukäytännöistä, ja sen tukena ovat tarvittavat tekniset laitealustat.”

EPC toteaa, että tarjolla olevista vaihtoehdoista ja aloitteista Euro Banking Associationin (EBA) STEP 2 -projekti pystyisi todennäköisimmin täyttämään liiketoiminnan tarpeet heinäkuuhun 2003 mennessä sellaisten tilisiirtojen suhteen, joista säädetään EU:n asetuksessa 2560/2001. EPC suosittaa, että niin koko toimiala kuin yksittäiset pankitkin keskittyisivät STEP 2:n käyttöönottoon ja sen varmistamiseen, että mahdollisimman monet rahoituslaitokset siirtyisivät nopeasti suorittamaan ja vastaanottamaan maksuja järjestelmän kautta.

EPC hyväksyy periaatteen, jonka mukaan pankkien välillä ja mahdollisesti myös palveluntarjoajien välillä tulisi olla kilpailua. Pankkien tulisi yhteistyössä päättää parhaasta infrastruktuurista sekä pääsystä siihen. On tärkeää pitää infrastruktuuriin ja kilpailuun liittyvät seikat erillään. PEACH on kokonaisuus, jolla on yhtenäinen infrastruktuuri, mutta sen ei tarvitse olla yksi yksittäinen järjestelmä (palveluntarjoajia saattaa siis pitkällä aikavälillä olla useampia kuin yksi).

Päätöslauselma vastaanottovalmiudesta, 4.6.2003

Neljännessä täysistunnossaan EPC hyväksyi joukon periaatteita, jotka koskevat vastaanottovalmiutta PEACH-järjestelmässä.

EPC toteaa Euroopan pankkisektorin kollektiivisen vastuun tarkoittavan sitä, että kunkin kansallisen pankkiyhteisön on varmistettava, että kaikki sen jäseninä olevat rahoituslaitokset ovat PEACHin piirissä. Näin luodaan kaikille yhtäläiset toimintamahdollisuudet SEPAssa.

- Jokaisen EU:n pankkiyhteisön on varmistettava, että kaikki sen alueella olevat rahoituslaitokset ovat PEACHin piirissä.

- Kansallisten pankkiyhteisöjen rahoituslaitokset voivat kaikki osallistua PEACHiin, joko suoraan tai epäsuorasti.
- Kaikki järjestelmään suoraan osallistuvat voivat toimittaa tilisiirtoja eteenpäin järjestelmään kuulumattomille osapuolille.
- Kansalliset pankkiyhteisöt varmistavat, että edellä mainittu tilisiirtojen eteenpäin toimittaminen ei ole ristiriidassa kansallisen kilpailuoikeuden kanssa.
- Kaikki kansalliset pankkiyhteisöt kehittävät liiketoimintakäytäntöjä ja -menettelyjä, joiden avulla varmistetaan, että järjestelmään tulevat EU:n sisäiset tilisiirrot käsitellään täysin automaattisesti niin, että maksujen käsittelykustannukset ja palvelumaksut pysyvät pieninä.
- Vastaanottava pankkiyhteisö kattaa ”vastaanottovalmiuden” kustannukset; kukin pankkiyhteisö voi määrittellä itse perittävien kulujen jakamista koskevat sääntönsä ja menettelynsä.

EPC ryhtyy, eurooppalaisten luottolaitossektorin järjestöjen ja kansallisten pankkiyhdistysten välityksellä, kaikkiin tarvittaviin toimiin varmistukseksi, että tilisiirtojen vastaanottovalmius luodaan vuoden 2003 loppuun mennessä.

Päätöslauselma PEACHin hallinnointia koskevista keskeisistä periaatteista, 17.9.2003

Infrastruktuurityöryhmän suosituksesta EPC hyväksyi joukon hallinnointia koskevia periaatteita, joiden tarkoituksena on toimia suuntaviivoina sille, miten PEACHin operaattorit parhaiten voisivat noudattaa hyvää hallintotapaa PEACHissa. Valitut kriteerit täydentävät maksujärjestelmien valvojien laatimia sääntelyperiaatteita eli BIS:n maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitean laatimia kymmentä peruseriaatetta, jotka ovat osa eurojärjestelmän yleisvalvontaperiaatteita.

EPC vahvistaa hyväksyvänsä infrastruktuurityöryhmän julkaisemat hallinnointiperiaatteet, jotka sisältyvät työryhmän 9.1.2003 julkaisemaan ensimmäiseen havaintoja ja suosituksia sisältävään raporttiin (Findings and Recommendations Report). Tämä PEACHin operaattorien hyvää hallintotapaa koskeva osio raportista on päivitetty. EPC määrittää täten toimialan hallinnointia koskevat ydinvaatimukset, joita kaikkien PEACH-operaattoreiden tulisi noudattaa.

Nämä hyvää hallintotapaa koskevat kriteerit ovat seuraavat:

- Hyötymalli – hyötyä tavoittelematon malli on suositeltava.
- Jäsenyys – jäseniksi otetaan vain yksittäisiä rahoituslaitoksia.
- Omistus – PEACHin omistavat ja sen toimintaa valvovat rahoituslaitokset. Omistajaksi pääsyn tulisi olla tasapuolista ja avointa. Kilpailu- ja sääntelyviranomaisten tulee voida hyväksyä omistajuutta koskevat periaatteet.
- Valvonta – kaikenkokoisten ja -tyyppisten rahoituslaitosten edut on otettava huomioon.
- Hallinnointirakenne ja edustus – kaikilla pankeilla tai pankkiryhmittymillä tulisi olla mahdollisuus osallistua hallinnointiin ja olla tasapuolisesti edustettuina hallinnointirakenteissa. Kaikkia maita

kohdellaan PEACHissä samalla tavoin. Järjestelmän kaikkien erityyppisten rahoituslaitosten, niin omistajien kuin käyttäjienkin, tulisi toimia avoimesti ja niiden vastuut ja velvollisuudet tulisi määritellä selkeästi.

- Päätöksentekoprosessi – PEACHin operaattoreiden päätöksenteon on oltava tehokasta, toimivaa, selkeää ja yksiselitteistä. Päätösten tekemistä ja toimeenpanoa varten tulisi luoda järjestelmä, jonka avulla voidaan varmistaa, että jäsenet noudattavat sovittuja sääntöjä. Hallinnointijärjestelyjen tulisi olla sellaisia, että niin omistajat kuin käyttäjätkin ovat asianmukaisesti edustettuina kaikissa päätöksentekokoelmissä.
- Pääsykriteerit – avoimen ja tasapuolisen pääsyn periaate olisi taattava. Pääsykriteerien tulisi olla puolueettomia ja selkeitä.
- Hinnoittelumalli – hinnoittelun tulisi olla reilua, avointa ja tasapuolista. Hinnoittelun tulisi noudattaa kilpailua koskevia sääntöjä eikä se saisi olla esteenä PEACHiin pääsulle. Sen tulisi osaltaan auttaa PEACHin operaattoreita pysymään taloudellisesti kannattavina.
- Riskinsieto, tilintarkastus ja yleisvalvonta, juridinen muoto ja toimintaa koskevat säännöt – PEACHin operaattoreiden tulisi ottaa vain hyväksyttävä määrä riskejä ja niiden juridisen muodon ja tilintarkastustoiminnan tulisi tukea niiden tavoitteita. PEACHin tulisi pääsääntöisesti tarjota toimialalle välttämättömiä peruspalveluja eikä ryhtyä kilpailemaan rahoituslaitosten tai järjestelmän käyttäjien kanssa.
- Riitojen ratkaisu (riitojen ratkaisumenettelystä tulisi sopia).

EPC toteaa, että yllä mainittujen hallinnointia koskevien yleisperiaatteiden pohjalta jokaisen PEACH-operaattorin tulisi kyetä arvioimaan toimintaansa julkisesti EPC:n laatiman tarkistuslistan mukaisesti. EPC voi tarvittaessa päättää myöhemmin lisätoimista, jotta PEACHin hallinnointiperiaatteiden noudattaminen voidaan varmistaa.

Kortteja koskeva päätöslauselma, 7.3.2003

EPC hyväksyi 7.3.2003 seuraavat korttityöryhmän laatimat ja yksimielisesti hyväksymät suositukset:

Suositus 1:

Pankkisektorin tulisi tehostaa toimia petosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi aktiivisessa yhteistyössä pankkien, korttiohjelmien, vähittäiskauppiaitten, eurojärjestelmän, Euroopan komission, lainvalvontaviranomaisten, hallitusten sekä muiden asianosaisten kanssa.

Määritellään turvallisuutta koskevat vähimmäisstandardit (mukaan lukien EMV-siru) sekä yhteinen tapa torjua petoksia. Molempien toimeenpanoa seurataan.

Suositus 2:

Kotimaisten ja kansainvälisten korttiohjelmien tulisi julkistaa palvelujensa hinnastot jäsenpankeille avoimesti ja SEPAn tavoitteiden mukaisesti. Tämä on tarpeen, jotta ohjelmien erilaiset toiminnot voidaan erottaa toisistaan ja jotta pankkien on helpompi suunnitella liiketoimintaansa.

Suositus 3:

Kotimaisia ja kansainvälisiä korttiohjelmiä tulisi rohkaista saattamaan nopeasti päätökseen tekeillä olevat muutokset niiden sääntöihin ja käytäntöihin, jotta kaikki pankit ja pankkiryhmittymät voivat toimia SEPAssa.

Suositus 4:

Vaikka pankit korostavatkin suosivansa itsesääätelyä, niiden tulisi tehdä yhteistyötä lainsäätäjien ja alan valvojen kanssa (mukaan lukien eurojärjestelmä ja Euroopan komissio), jotta voitaisiin tunnistaa ja tarvittaessa poistaa lainsäädännölliset ja/tai sääntelylliset esteet ja ristiriitaisuudet, jotka estävät pankkialaa toteuttamasta tavoitettaan SEPAssa suoritettavista korttimaksuista.

Suositus 5:

Pankkien tulisi yhdessä varmistaa, että kaikki pankit pyrkivät tehokkaasti teknisten standardien tason nostamiseen niin, että standardit tukevat täysin pankkien SEPA-visiossa määrittelemiä liiketoimintatavoitteita. Tähän pyritään yhdessä olemassa olevien standardisointijärjestöjen kanssa (mukaan lukien korttiohjelmien standardisointi).

Suositus 6:

Jotta sovittu visio voidaan toteuttaa, pankkien tulisi varmistaa, että ne huolehtivat aina velvollisuuksistaan asianosaisina sekä kotimaisissa että kansainvälisissä korttiohjelmissä.

Suositus 7:

Pankkisektorin ja eurojärjestelmän tulisi yhdessä kehittää prosessi aggregoitujen korkean tason tilastotietojen keräämiseksi ja toimittamiseksi, jotta SEPAn sisäisten markkinoiden kehittymisestä saadaan ajantasainen kuva. Näin tuetaan tehokkaasti toimialan vision toimeenpanoa. Prosessin toimeenpanee EKP (prosessi tehostaa EKP:n Blue Book -tilastojen laatimisessa tällä hetkellä käytettäviä menetelmiä). Siinä määrin kuin mahdollista käytetään jo olemassa olevia tietolähteitä ja rakenteita, kulut pyritään minimoidaan ja korttiohjelmat pyritään ottamaan mukaan. Tilastotietojen toimittamis- ja keräämisprosessin toimeenpanossa ja hallinnoinnissa tulisi noudattaa täysimääräisesti tietosuojasääntöjä sekä liikesalaisuuksia koskevia periaatteita.

Suositus 8:

Pankkisektorin tulisi vakiinnuttaa korttityöryhmä European Payments Council -yhteistyöryhmän alaisuuteen (yhteistyössä asianomaisten pankkialan toimielinten ja ohjelmien kanssa) työryhmänä, jonka erityisenä tehtävänä on raportoida EPC:lle säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa edellä mainittujen suositusten tilanteesta, tehdä toimintaehdotuksia ja tarvittaessa järjestää keskusteluja uusista

kysymyksistä ja tehdä lisäsuosituksia. EPC:n korttityöryhmä kokoontuu hoitamaan näitä tehtäviä tarpeen mukaan. Lisäksi korttityöryhmä varmistaa, että viranomaisten kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä olemassa olevien rakenteiden kautta.

Päätöslauselma korttipetosten estämisestä ja torjumisesta Euroopassa, 10.12.2003

EPC:n täysistunto teki korttityöryhmän suosituksen perusteella joukon päätöksiä.

1. EPC:n täysistunto ilmoitti virallisesti tukevansa seuraavia työryhmän kannanottoja:

- Korttipetokset, varsinkin rajat ylittävät korttipetokset Euroopan alueella, tulevat kalliiksi Euroopan pankkisektorille ja sitä kautta myös pankkien asiakkaille.
- Korttipetosten kehitys ja jatkuvat petostapaukset vahingoittavat Euroopan pankkisektorin mainetta ja saattavat viivyttää sähköisten maksuvälineiden yleistymistä.
- Euroopan pankkisektorille on korttiohjelmien yhteydessä kertynyt paljon kokemusta korttipetosten torjunnasta, mutta sen tulisi silti käyttää kaikki mahdollisuudet saada ja jakaa tietoa eri osapuolten kesken tällä saralla.
- Euroopan komissio perusti osana petostentorjunnan toimintasuunnitelmaansa yhteistyöryhmän edustamaan kaikkia asianosaisia (petostentorjunnan asiantuntijatyöryhmä) ja laati EU:n laajuiselle petostentorjunnalle verkkosivut, joilla on tietoa asiaa koskevista aloitteista ja linkkejä asianomaisten organisaatioiden verkkosivuille.¹²
- Eurooppalaisten tietosuojasääntöjen epäyhtenäinen toimeenpano aiheuttaa petostentorjunnan kannalta edelleen paljon huolta Euroopan pankkisektorille.

Kaikkialla Euroopassa siirrytään EMV-standardiin niin pian kuin mahdollista EPC:n 4.6.2003 tekemän päätöksen Doc EPC-0262 mukaisesti, ja EMV-vastuujärjestelmään siirrytään aikataulun mukaisesti 1.1.2005.

2. EPC:n täysistunto valtuutti korttityöryhmän

- arvioimaan (rakenteellisesta, hallinnollisesta ja juridisesta näkökulmasta sekä hinta-laatuseikat huomioon ottaen) mahdollisuuksia luoda eurooppalainen petostentorjuntatietokanta, jota ylläpidettäisiin luotettavan kolmannen osapuolen (esimerkiksi EKP:n) verkkosivuilla ja jonne koottaisiin tietoa kaikilta korttiohjelmilta ja operaattoreilta, sekä tekemään suosituksen EPC:n seuraavalle täysistunnolle
- käyttämään mahdollisimman paljon hyväkseen jo olemassa olevia ratkaisuja sekä, ottamaan huomioon korttipetosten torjunnan viimeaikaisen kehityksen (siru/PIN, CV2-tarkistuskoodit) ja kokoamaan yhteen turvallisuusstandardit ja -menetelmät, joita Euroopan pankkisektorin – mukaan lukien korttiohjelmat – ja keskeisten asianosaisten tulisi edistää

¹² http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/index_en.htm#2001_2003

- tukemaan EPC:n osallistumista Euroopan komission petostentorjunnan asiantuntijatyöryhmän toimintaan (alussa tulisi keskittyä rakentamaan suhteita lainvalvontaviranomaisiin kaikkialla EU:ssa) perustamalla ”neuvoa-antava ryhmä” (johon kuuluu korttityöryhmän edustajia), joka yhteistyössä muiden asianomaisten kanssa valmistele asiantuntijatyöryhmän päätökset ja neuvoo sitä sen työssä
- ehdottamaan Euroopan komissiolle, että se lisäisi petostentorjuntaa käsitteleville verkkosivuilleen osion, jossa Euroopan pankkisektorin toimijat voisivat vaihtaa tietoja alan parhaista käytännöistä (osioon olisi rajoitettu pääsy).

Päätöslauselma käteiseen rahaan liittyvistä kansallisten keskuspankkien ydintoiminnoista, 14.10.2003

EPC:n täysistunto hyväksyi 10.12.2003 käteistyöryhmän suosituksen perusteella päätöslauselman, joka käsittelee kansallisten keskuspankkien käteisrahaa koskevien keskeisten velvollisuuksien määrittelyä.

1. EPC:n täysistunto ilmoitti virallisesti tukevansa käteistyöryhmän kannanottoja.
2. EPC valtuutti käteistyöryhmän käymään EKP:n kanssa vuoropuhelua, jonka pohjalta työryhmä
 - a) määrittelee kansallisten keskuspankkien keskeiset velvollisuudet alla olevissa suosituksissa kuvattujen peruseriaatteiden ja parametrien perusteella
 - b) pyytää EKP:tä ja kansallisia keskuspankkeja varmistamaan niiden käteisrahaan liittyvien vastuiden, palveluiden ja toimintaolosuhteiden jatkuvuuden (kaikki merkittävät muutokset, jotka vaikuttavat sijoitusten poisto- ja kuoletusaikaan, heijastuvat sektorin hinnoittelupolitiikkaan)
 - c) perustaa virallisia kanavia, joiden kautta pankit voivat kansallisella tasolla aidosti osallistua kansallisten keskuspankkien käteisrahaa koskevan päätöksenteon relevantteihin osiin. Näin saataisiin aikaan todellinen kumppanuussuhde.

EPC hyväksyi seuraavat suositukset:

Suositus 1:

Kun otetaan huomioon, että käteis- ja korttistrategiat punoutuvat yhteen, pankkien on kehitettävä yhdistettyjä kortti- ja käteisstrategioita (mukaan lukien strategiat, joilla pyritään vähentämään käteiseen rinnastettaviin maksuvälineisiin ja niiden käsittelyyn liittyviä kustannuksia), joissa otetaan huomioon pankkien käsittelemän käteisrahan määrän väheneminen. Edellä mainitun toimeenpanemiseksi kaikkia markkinoita tulisi vaatia laatimaan suunnitelma käsiteltävän käteisrahan määrän vähentämiseksi. Jäljelle jäävän käteisen suhteen toimialan tulee pyrkiä kustannustehokkaisiin ratkaisuihin.

Eurojärjestelmän tulisi hyväksyä ja panna toimeen käteistä rahaa koskeva pitkän aikavälin toimintalinja, jossa yhdistyisivät toisaalta makrotaloudelliset rahan määrää koskevat tavoitteet ja ”yleisen edun” mukaiset tavoitteet ja toisaalta toiminnalliset vaatimukset kansallisten keskuspankkien ja pankkisektorin

näkökulmasta. Tällaista toimintalinjaa laatiessa ja noudattaessa tulisi aina ottaa huomioon, että käteinen raha koostuu erilaisista seteleistä ja kolikoista.

Laajamittaisen konsultointiprosessin jälkeen tämän pitkän aikavälin toimintalinjan tulisi kattaa kaikki talouden osapuolet ja pyrkiä varmistamaan rahaan liittyvän toiminnan yleinen johdonmukaisuus (mm. määrittelemällä ohjeet ”parhaista käytännöistä” julkisen talouden maksuille, pyrkimällä ehkäisemään esim. veroviranomaisten toimia, jotka voisivat aiheuttaa ongelmia, sekä pyrkimällä täydentämään rahanpesun ehkäisemistä koskevia tavoitteita.)

Tähän pitkän aikavälin toimintalinjaan sisältyy mitattavissa olevia tavoitteita, jotka koskevat liikkeessä olevan rahan määrää ja käteisen käytön maksimimäärää pankkisektorilla (tavoitteet voisivat ehkä aluksi perustua ”vaihteluväleihin”, joiden sisällä talouksien pitäisi ajan mittaan lähentyä toisiaan.)

Suositus 2:

Pankit suunnittelevat ja toimeenpanevat yhdessä (tietenkin kilpailulainsäädäntöä noudattaen) ja erikseen toimintalinjoja ja ohjelmia, joiden kautta niin vähittäiskauppiat kuin asiakkaatkin saavat tietoa voidakseen paremmin ratkaista, mitä maksuvälineitä he haluavat käyttää ja ottaa vastaan. Tällaisissa ohjelmissa voitaisiin mm. opastaa vähittäiskauppiaita ja kuluttajia ja edistää vaihtoehtoisten maksuvälineiden käyttöä (esim. maksukortit, e-maksut ja matkapuhelimella maksaminen tarjoavat vaihtoehdon käteisen käytölle). Työ koordinoidaan EPC:n käteistyöryhmän toiminnan kanssa.

Suositus 3:

Pankkisektorin tulisi vakiinnuttaa käteistyöryhmä European Payments Council -yhteistyöryhmän alaisuudessa toimielimenä, jonka erityisenä tehtävänä on – yhteistyössä asianomaisten kansallisten pankkialan toimielinten kanssa – a) valvoa edellä mainittujen suositusten täytäntöönpanoa, b) yhdistää käteisrahaa ja rahan käsittelyä koskevat tiedot, jotka liittyvät politiikkaan, teknologiaan sekä lainsäädännön ja sääntelyn kehitykseen, c) vauhdittaa ja koordinoida standardisointia sekä d) raportoida EPC:lle säännöllisesti ja vähintään vuosittain sekä tehdä sille toimintaehdotuksia. Käteistyöryhmä varmistaa tarvittaessa myös, että viranomaisten kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä.

Suositus 4:

Rakenteellisten kulujen huomioon ottamiseksi, rahankäsittelyn turvallisuuden maksimoimiseksi ja laadun parantamiseksi pankkisektorin tulisi yhteisesti kehittää prosesseja, keinoja ja valvontamenetelmiä, jotka mahdollistaisivat käteispalveluihin liittyviä laitteistoja ja ohjelmistoja (esimerkiksi talletus- ja ottoautomaatit, rahan laskemisessa käytettävät koneet jne.) koskevien vaatimusten tehokkaan yleiseurooppalaisen standardoinnin. Standardisointi- ja kvalifointiprosesseissa tehdään tarvittaessa yhteistyötä eurojärjestelmän kanssa.

Suositus 5:

Pankit ovat itsenäisesti vastuussa siitä, että toiminta tehostuu koko sektorin tasolla: myös tässä voidaan soveltaa ”verkottumista”. Pankkisektori laatii joukon parhaita käytäntöjä Euroopan tasolla (eurooppalaista ja kansallista kilpailulainsäädäntöä täysimääräisesti noudattaen). Niillä ohjataan yksittäisiä pankkeja tehostamaan – yhteistyössä muiden asianosaisten kanssa – käteispalvelujaan. Näin pankit voivat vähentää

kulujaan mutta tarjota kuitenkin riittäviä palveluita asiakkailleen. Pankit päättävät luonnollisesti edelleen itsenäisesti, mitä käteispalveluja ne tarjoavat asiakkailleen ja miten ne hinnoittelevat palvelunsa.

Suositus 6:

Pankkisektorin ja eurojärjestelmän tulisi arvioida, kannattaako SEPAssa suoritettavaa rahankäsittelyä varten perustaa yleiseurooppalainen kattojärjestelmä (ks. luku 3.3.). Tällä hetkellä pankkisektori kantaa huomattavan osan käteiseen rahaan liittyvistä kustannuksista kansantaloudessa. Tämä on tärkeää ottaa huomioon asiasta käytävässä keskustelussa.

Suositus 7:

Eurojärjestelmän tulisi pyrkiä määrittelemään ja toteuttamaan tiedon keräämis- ja jakamisprosessi, jonka avulla saadaan (lähes) reaaliaikaista tietoa markkinoiden kehitymisestä. Näin eurojärjestelmä tukee tehokkaasti käteistä rahaa koskevan pitkän aikavälin toimintalinjan toimeenpanoa ja auttaa pankkisektoria tekemään oikea-aikaisia ja riittävään tietoon perustuvia päätöksiä. Tietoja on saatava muun muassa euroväärennöksistä. Keskeisistä aggregaateista ja tietojen julkaisutiheydestä tulisi sopia yhdessä pankkisektorin kanssa.

Suositus 8:

Jotta yllä mainittu strategia voidaan panna tehokkaasti toimeen, eurojärjestelmä neuvottelee tarvittaessa asianomaisten kanssa siitä, missä tilanteessa lainsäädännölliset ja sääntelylliset muutokset on paras tehdä. Tämä koskee myös esim. kuljetuskysymyksiin liittyviä muutoksia. Johtavana periaatteena tulisi tässä pitää ”yhdenmukaistamista”. Yhdenmukaistamisessa on noudatettava subsidiariteettiperiaatetta, mutta pankeille on kuitenkin voitava varmistaa aidosti yhtäläiset toimintamahdollisuudet.

Suositus 9:

Eurojärjestelmä yhdenmukaistaa käteistä rahaa (seteleitä ja kolikoita) koskevan toimintaympäristönsä. Tässä yhteydessä vahvistetaan esimerkiksi kansallisten keskuspankkien keskeiset velvollisuudet rahan jakelun alalla (halutessaan keskuspankit voivat edelleen tarjota lisäarvopalveluita).

On ensisijaisen tärkeää, että eurojärjestelmä – yhdessä pankkisektorin kanssa – tunnistaa ja poistaa esteet, jotka tällä hetkellä haittaavat rajat ylittävien käteispalvelujen tarjoamista.

Päätöslauselma rajat ylittävien käteiskuljetusten helpottamisesta euroalueella, 10.12.2003

Käteistyöryhmää kuultuaan EPC hyväksyi 10.12.2003 pitämässään täysistunnossa seuraavat suositukset:

- Kansallisten lakien ja asetusten yhdenmukaistaminen saattaa viedä pitkään. Erityiset ”rajat ylittäviä kuljetuksia” koskevat luvat ja säännöt tulisi määritellä, kunhan niistä ei aiheudu tarpeettomia kuluja tämänhetkiseen tilanteeseen verrattuna ja kunhan ne ovat mahdollisimman yhteensopivia kansallisten lakien ja asetusten kanssa. Lisäksi on varmistettava, että kansalliset lainsäätäjät ovat valmiit muuttamaan kansallisia lakeja ja asetuksia tarpeen mukaan.
- Erityisesti tulisi määritellä yhdenmukaiset säännöt suojausjärjestelmällä varustettujen kuljetuslaatikoiden (”smart boxes”) hyväksyntää ja käyttöä varten. Samalla yhteistyötä alan keskeisten toimijoiden (Euroopan keskuspankin, laitevalmistajien, lainvalvontaviranomaisten) kesken tulisi vahvistaa.
- Tulisi laatia varajärjestelmä (”käteiskuljetusten vähimmäispalvelut”), jonka avulla voidaan varmistaa riittävän turvallisten palvelujen jatkuvuus myös erityisolosuhteissa.

Päätöslauselma vaihtoehdoista rajat ylittävässä maksuliikenteessä käytettäville sekeille ja näiden vaihtoehtoisten maksuvälineiden käytöstä, 10.12.2003

Sekkityöryhmää kuultuaan EPC hyväksyi seuraavat suositukset:

- Pankkien tulisi rohkaista maksun saajia hyväksymään rajat ylittävässä maksuliikenteessä muita maksuvälineitä kuin sekkejä. Myyntikäytäntöjen tulee olla sellaisia, että palvelujen todellinen arvo asiakkaille käy ilmi palvelukuvauksesta.
- Pankkien tulisi edelleen kertoa jo olemassa olevista tai suunnitteilla olevista vaihtoehtoisista maksutavoista asiakkaiden kaivatessa tietoa rajat ylittävistä maksuista.
- Pankkisektorin tulisi pyrkiä aktiivisesti poistamaan kansallisen tason esteitä. Pankkisektorin on myös pyrittävä ennaltaehkäisemään esteiden syntymistä tulevaisuudessa.

ASIAKIRJASSA ESIINTYVÄT LYHENTEET

ACH	automaattinen selvitysyhteisö (automated clearing house)
BBAN	tilinumero (Basic Bank Account Number; IBAN ilman maakoodia ja tarkistetta)
BIC	pankkitunniste (Bank Identifier Code)
Credeuro	rajat ylittäviä enintään 12 500 euron suuruisia maksuja koskeva peruspalvelu
CV2	tarkistuskoodi kortinkäyttäjän tunnistamista varten (Visual Cryptogram for customer verification and validation)
EACT	yriytysten varainhankinnasta vastaavien yksiköiden järjestö (Euro Association of Corporate Treasurers)
EBA	Euroopan pankkijärjestö Euro Banking Association
ECBS	Euroopan pankkialan standardointikomitea (European Committee for Banking Standards)
EFT-POS	korttimaksupäätte (liikkeissä)
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EMU	talous- ja rahaliitto (Economic and Monetary Union)
EMV	Europay International, MasterCard International, Visa International
EPC	European Payments Council -yhteistyöjärjestö
ESE	eurooppalaiset standardointielimet (European Standards Organisations, ESO)
ETA	Euroopan talousalue (European Economic Area; EU sekä Islanti, Lichtenstein ja Norja)
IBAN	kansainvälinen tilinumero (International Bank Account Number, BBAN sekä maakoodi ja tarkiste)
ICP	pankkien välinen kustannustenjakosopimus (Interbank Convention on Payments)
MT 103+	SWIFT-sanomamuoto 103+
NGC	nimityksistä ja hallinnosta vastaava EPC:n komitea (Nomination and Governance Committee)
NLF	Euroopan komission valmisteleva uusi oikeudellinen kehys (New Legal Framework)
OITS	toiminnan, infrastruktuurien ja teknologian standardeista vastaava EPC:n tukiryhmä (Operations, Infrastructure and Technology Standards Support Group)
PEACH	yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö (pan-European automated clearing house)
PEDD	yleiseurooppalainen suoraveloitus
PIN	PIN-koodi (personal identification number)

SEPA	yhtenäinen euromaksualue (Single Euro Payments Area)
SHARE	Pankkienvälinen veloitustapa, jossa maksun suorittaja maksaa lähettäjäpankin kulut ja maksun saaja maksaa vastaanottajapankin kulut
STEP 2	massamaksujen käsittelyratkaisu yleiseurooppalaisille automaattisille selvitysyhteisöille
STP	automaattinen maksujen käsittely (straight-through processing)
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, pankkien perustama tiedonsiirtojärjestö, joka ylläpitää pankkien välistä maailmanlaajuista tiedonsiirtoverkkoa